

יד מהרש"א

מסכת פסחים

פרק כיצד צולין

חלק ב'

עט. — פו:

י"ז אדר שני תשע"ד

מפתח

בס"ד	1
דף עט.	4
גמרא מתניתין מני	4
תד"ה או שהיו כהנים	5
תוספות ד"ה אלא שנטמא ותד"ה בטומאת הגוף	6
דף עט:	8
סוגיא דמחצה על מחצה חלק א' - גמרא כגון שהיו ישראל ותד"ה קסבר נשים	8
דף פ.	13
סוגיא דמחצה על מחצה חלק ב' - תד"ה משלחין אחד מהן לדרך רחוקה	13
תד"ה אתה מדחהו	16
דף פ:	17
תד"ה בראשון	17
תד"ה נזרק דמו	18
דף פא.	21
תד"ה אי נמי כגון	21
דף פא:	27
תד"ה אלא לפני זריקה נמי מרצה	27
תוספות בא"ד ואף על גב דגילוח	28
תד"ה המוצא	30
תד"ה ובקבר	31
דף פא: - פב.	32
תד"ה נטמא וגמרא באו לשורפן בדף פב.	32
דף פב.	34
תד"ה ה' מעמיד	34
תוספות ד"ה בשלמא וא"ד ואם תאמר וא"ד לימא	35
דף פב:	36
תוספות ד"ה ונגמר	36
תוספות ד"ה אבל נטמא	37
תד"ה ר' יוחנן בן ברוקה	39
דף פג.	41
תוספות ד"ה רבה מוסיף	41
תוספות ד"ה אמר להן הן	42
תד"ה בו בכשר	44
דף פג: - פג.	46
גמרא ואי ס"ד שימוש נותר מילתא היא ורש"י ד"ה עצמות קדשים	46
תד"ה אי אמרת בשלמא	50
תד"ה ולא עולת	52
דף פד.	53
תד"ה הואיל ומתאכלי	53
דף פד:	55
תד"ה אבר שיצא ותד"ה היתה לו	55
תד"ה איתמר אבר שאין עליו כזית	58
דף פה.	62
תד"ה אחד עצם	62
תד"ה כשהוא אומר	63

תד"ה דבני חבורה	64
דף פה:	65
רש"י ד"ה שערי עזרה	65
תד"ה וכן לתפלה	66
רש"י ד"ה כי אמרה ר' יוחנן	67
דף פו:	68
רש"י ד"ה ונפרסה	68
תד"ה ומר סבר	69

דף עט.

גמרא מתניתין מני

[דף עט עמוד א] גמרא מתני' מני ר"י כו' כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן כזית בשר או כו' מהברייתא דלעיל בסמוך דקתני בכה"ג כל הזבחים שבתורה בין שנטמא בשר כו' נמי ה"מ לאתויי דאתיא מתני' כר"י אלא דבעי לאסוקי עלה דהך ברייתא מנחה מאי עבידתא כו' ויותרת הכבד כו' מגלך כו' וק"ל:

תד"ה או שהיו כהנים

תוס' בד"ה או שהיו כהנים כו' אף על פי שיכולין ליזהר שלא יגעו בבשר כו' עכ"ל ר"ל דשחיטה כשירה בזר טהור ויכול הכהן טמא לקבל הדם במזרק ולא יגע בבשר כלל וק"ל:

(1) ברייתא

(א) רישא

(i) הרי שהיו ישראל טהורין וכהנים וכלי שרת טמאין יעשו בטומאה

(ii) דעל כרחן יטמאו כהנים לקרבן פסח

(2) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) אפילו בגוונא דכהנים כולם טמאין יכולין הן ליזהר שלא יטמאו לבשר קרבן

(1) דכיון ששחיטה כשרה בזר יכולין לשחוט לקרבן ע"י זר טהור

(2) ולאח"כ מצי כהן טמא לקבל את הדם במזרק מבלי לינגוע בבשר

תוספות ד"ה אלא שנטמא ותד"ה בטומאת הגוף

בד"ה אלא שנטמא סכין בטמא מת כו' היינו רישא ממש היו ישראל טהורים וכהנים וכלי שרת טמאים כיון דמטמא גברא כו' עכ"ל יש לדקדק בדבריהם כיון דבסכין של שחיטה משתעי כנראה מדברי התוס' בסמוך ושחיטה כשירה בזר א"נ דמטמא גברא שהוא זר מחמת סכין אפשר שהכהן לא נטמא ויש ליישב כיון דהוא גברא שהוא השוחט נטמא בטומאת הגוף מחמת הסכין הרי נכנס לעזרה בטומאת הגוף שהוא בכרת ומ"ל זר טמא ומ"ל כהן טמא שנכנס בעזרה וא"כ לא הוי רבותא טפי בסכין שנטמא בטמא מת מנטמאו כהנים וכלי שרת ודוחק ודו"ק:

בד"ה בטומאת הגוף כו' ישחוט בסכין ארוכה ולא יצטרך ליכנס כו' א"נ יאחז כו' עכ"ל דמשמע להו בסכין של שחיטה איירי ושחיטה כשירה בזר ולא הוי מתעביד בכרת אלא משום שנכנס לעזרה בטומאה וע"ז הקשו שישחוט בסכין ארוכה דהשתא א"נ דנטמא אינו נכנס בעזרה א"נ שיכנס בעזרה מיהו לא נטמא טומאת הגוף שישחוט ויאחוז הסכין בפשוטי כו' ודו"ק:

(1) ברייתא

(א) רישא

(i) הרי שהיו ישראל טהורים וכהנים וכלי שרת טמאין יעשו בטומאה

(ב) סיפא

(i) ואפילו ישראל וכהנים טהורים וכלי שרת טמאים יעשו בטומאה

(2) גמרא – ביאור דברייתא אליבא דרב חסדא

(א) בסיפא מדובר בכלי שרת שיש לו דין אב הטומאה דמטמא לכהנים בטומאת הגוף ואשר אי לאו דפסח קרב בטומאה היו בכרת כשנכנסין לעזרה

(3) תוספות ד"ה אלא שנטמא

(א) קשיא

(i) עצם דין הסיפא סומכת על טומאת כהנים דכבר דיינינן בה ברישא דמשנה

(4) מהרש"א ד"ה אלא

(א) הקדמה

(i) תוספות ד"ה בטומאת הגוף להלן נוקטין אשר "כלי שרת" דמשנה משמעו סכינים דבהן שוחטין לקרבנות

(ב) קשיא

(i) נימא דרבותא דסיפא היינו דעושין פסח בטומאה אף כשזר משתמש בסכין לשחיטה ואין כהנים נטמאין בהן

(ג) תירוץ

(i) זר ששחט בסכין זה אף הוא נטמא בטומאת הגוף

(1) ומה לי זר שנכנס בעזרה בטומאת הגוף דהרי הוא בכרת אי לאו דעושין קרבן פסח בטומאה

(2) מה לי כהן שנכנס בעזרה בטומאת הגוף דהרי הוא בכרת אי לאו דעושין קרבן פסח בטומאה

(ii) ואכתי לא איתפרש רבותא דסיפא

(5) תד"ה בטומאת הגוף כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) מצי זר לשחוט בסכין ארוכה מבלי להיכנס לעזרה דהגם דמיטמא אינו בכרת ולכן מציי כהנים לישאר בטהרה לעשות לעבודה

(ii) או דמצי {זר טהור או אפילו כהן טהור?} ליכנס לעזרה בלי חיוב כרת ולשחוט בעזרה ובלבד שיאחז בסכין בפשוטי כלי עץ שלא ליטמא

דף עט:

סוגיא דמחצה על מחצה חלק א' - גמרא כגון שהיו ישראל ותד"ה קסבר נשים

[דף עט עמוד ב] גמרא כגון שהיו ישראל מחצה טהורים ומחצה טמאים ונשים משלימות לטמאים כו' ק"ק אמאי לא מוקי לה הכא בכה"ג דמוקי אידך דרב כהנא כגון שהיו ישראל מחצה טמאים ומחצה טהורים ונשים עודפות על הטהורים וקסבר האי תנא נשים בין בראשון בין בשני חובה וה"ל טמאים מייעוטה בין בראשון בין בשני דאיכא למ"ד בפרק האשה דס"ל הכי דנשים בין בראשון בין בשני חובה וכ"כ התוספות לקמן לר"י וה"נ הוה סבור חזקיהו מעיקרא דנשים בין בראשון בין בשני חובה והו טמאים מייעוטה ולכך מדחי לפסח שני כדאמרינן פ"ק דסנהדרין ומיהו לקמן דמוקי לאידך דרב כהנא בעודפות הנשים על הטהורים לא תקשי לה דלא מוקי לה לרב [כהנא] בכה"ג דהכא כגון שהיו מחצה טהורים ומחצה טמאים ונשים משלימות לטמאים אלא דקסבר נשים בראשון רשות ובשני חובה דליכא למ"ד דס"ל הכי אלא דאי בראשון רשות כ"ש בשני כדמוכח פרק האשה ודו"ק:

תוס' בד"ה קסבר נשים כו' וה"מ לשנויי דלבסוף סבר נשים בראשון חובה כו' א"נ ניחא ליה למדחי דאף מה שלא עשו בראשון כו' עכ"ל. ולפי זה יש ליישב נמי ללישנא בתרא דרב כהנא הא דנקט התם משלימות ועודפות דאף מה שלא עשו בראשון היה שלא כדין משום {דב} עודפות גרידא א"נ {כלומר אף על פי} דנשים רשות {מכל מקום} כדין עשה שלא עשה בראשון ללישנא בתרא דרב כהנא ומיהו בעיקר תירוצם ק"ל אמאי ניחא ליה למימר דאף מה שלא עשה בראשון היה שלא כדין וכי לא סגי ליה לתלמודא דבשני גרידא עשה שלא כדין וע"ז בקש כפרה מה' ויש ליישב דמשמע ליה לתלמודא הא דלבסוף חזר בו היינו קודם שנעשה פסח שני דמסתמא בזמן זה דבין פסח ראשון ובין פסח שני נזכר להלכה וא"כ ע"כ בראשון עשה שלא כדין ולא קאמר מעיקרא סבר כו' ומדחו לפסח שני אלא לפי מחשבתו ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) רוב ישראל טהורין עושין ראשון בטהרה ומיעוט דטמאים נדחין לפסח שני

(ב) רוב ישראל טמאין בין טמאין בין טהורין עושין פסח ראשון בטומאה

(2) הקדמה ב'

(א) שיטות אמוראי וברייתות אשר בפשטות אזלי בהני שיטות

הללו עושין לעצמו והללו עושין לעצמן טהורין עושין ראשון בטהרה וטמאין עושין ראשון בטומאה ולא נידחין לשני	מחצה טהורין ומחצה טמאין (פלגא ופלגא) דינו כאלו בין טהורין בין טמאין רוב הוי	שיטת רב וברייתא א'
טהורין עושין הראשון בטהרה דאע"ג דנידונין כמועט שפיר דמי דעבדי בטהרה (עיין רש"י) וטמאין נידחין לשני דנידונין כמועט	פלגא ופלגא דינו כאלו בין טהורין בין טמאין מיעוט הוי	שיטה לישנא קמא דרב כהנא וברייתא ב'
טהורין עושין הראשון בטהרה דאע"ג דלא נידונין כרוב שפיר דמי דעבדי בטהרה וטמאין לא נידחין ולא עושין כלום דכיון דאינן כרוב לא עבדי ראשון בטומאה ושני נמי לא עבדי מחמת דאינן כמועט	פלגא ופלגא דינו לא כרוב ולא כמיעוט	שיטת לישנא בתרא דרב כהנא וברייתא ג'

(3) הקדמה ג'

- (א) טבלא דלהלן מסכמת תשובות אמוראי דלעיל לאותן ברייתות אשר לכאורה לא אזלי בשיטתייהו
- (ב) שים לב אשר נשים שהן בחובה נכנסין לחשבונות רוב ומועט אבל נשים שהן "רשות לא נכנסין לחשבונות הללו

טהורין עושין הראשון וטמאין נידחין לשני	נשים בראשון ובשני רשות ולכן רוב ישראל טהורין בין בראשון בין בשני ומיעוטן טמאין בשני	מדובר בה' זכרים טהורין וד' זכרים טמאין ונשים משלימות לטמאים שיהיו מחצה על מחצה	ברייתא ב' לרב וללישנא בתרא דרב כהנא
טהורין עושין הראשון בטהרה דרובן טהורין וטמאין לא נידחין לשני דמחמת דדין שלהן כרוב לא עבדי בשני	נשים בראשון חובה ובשני רשות ולכן בראשון רובן טהורין ובשני פלגא ופלגא אשר לרב דינו כרוב	מדובר בה' זכרים טהורים וה' זכרים טמאים ונשים טהורות עודפות לטהורים שיהיו רוב	ברייתא ג' לרב
טהורין עושין הראשון בטהרה דאע"ג דנידונין כמועט שפיר דמי דעבדי בטהרה וטמאין לא נידחין לשני דמחמת דדין שלהן כרוב לא עבדי בשני	נשים בראשון חובה ובשני רשות ולכן בראשון פלגא ופלגא אשר ללישנא קמא דרב כהנא דינו כמועט ובשני רובן טמאין	מדובר בד' זכרים טהורים וה' זכרים טמאים ונשים משלימות לטהורים שיהיו מחצה	ברייתא ג' ללישנא קמא דרב כהנא

(4) מהרש"א

- (א) הקדמה לפי ספר דבש תמר מובא בדפוס עוז והדר
- (i) "איך דרב כהנא" בלשון מהרש"א משמעו ברייתא ג' אשר בפשטות במהלך לישנא בתרא דרב כהנא אזלי
- (ii) בדברי מהרש"א במקום "דלא מוקי לה כרב [כהנא]" עדיף למיגרס "דלא מוקי לה כרב"
- (ב) קשיא א'
- (i) אמאי לא מיישבי ברייתא ב' לרב וללישנא בתרא דרב כהנא כטבלא דלהלן דהיינו באופן דמפרש רב לברייתא ג' חוץ מזה דנשים בחובה הן בין בראשון בין בשני

טהורין עושין הראשון כיון דרובן הן וטמאין עושין את השני כיון דמיעוט הן	נשים חובה בין בראשון בין בשני ולכן רובן טהורין בין בראשון בין בשני	ה' זכרים טהורים וה' זכרים טמאים ונשים טהורות עודפות לטהורין שיהיו רוב	קושיא דמהרש"א לאוקמא ברייתא ב' לרב ולאיקא דאמרי דרב כהנא ככה
---	--	---	--

(ג) תירוץ לקשיא א'

- (i) לא מסתבר אשר נשים תהיינה בחובה בין בראשון בין בשני
- (ד) פירכא לתירוץ לקשיא א'
- (i) אכן בפרק האשה איכא מאן דאמר דס"ל דנשים חובה בין בראשון בין בשני
- (ii) ולהלן נמי נבאר דהכי הוה קסבר חזקי' מעיקרא
- (ה) קשיא ב'
- (i) אמאי לא מיישבי ברייתא ג' לרב כטבלא דלהלן

קושיית מהרש"א לוקמא לברייתא ג' לרב ככה	ה' זכרים טהורים וד' זכרים טמאים ונשים משלימות לטמאים	נשים בראשון רשות ובשני חובה ולכן בראשון רובן טהורין ובשני פלגא ופלגא הוין אשר דינן כרוב אף לטמאין	טהורין עושין הראשון דרובן טהורים וטמאין לא נידחין לשני דהרי לשני נידונין טמאין כרוב
--	--	---	---

(1) תירוץ

(i) ליכא מאן דסבירא לי' אשר נשים בראשון רשות ובשני חובה

(5) גמרא במסכת סנהדרין יב:

(א) חזקיהו הוצרך כפרה על שהשיא לישראל לעשות פסח שני

(ב) והילך טעותו בהוה אמינא דידי' וגם שיטה דסליק אדעת' בסוף

הוה אמינא דחזקי'	מדובר בד' זכרים טהורין וה' זכרים טמאים וב' נשים טהורות משלימות ועודפות לטהורים	נשים חובה בין בראשון בין בשני ולכן בין בראשון בין בשני רובן טהורין ומיעוטן טמאין	ולא מקריבין מיעוט טמאין בראשון ונידחין לשני
מסקנא דחזקי'		נשים רשות בין בראשון בין בשני ולכן רובן טמאין בין בראשון בין בשני	ולכן בקושטא ה"ל לחזקי' לדין דבראשון מקריבין כולן בטומאה ודלא נידחין לשני וטעה חזקי' בין בראשון בין בשני

(6) תוספות

(א) קשיא א'

(i) לרב וללישנא בתרא דרב כהנא

(ii) אמאי לא אוקי גמרא לשיטת הוה אמינא ומסקנא דחזקי' כבטבלא דלהלן – בעודפות גרידא ולא במשלימות ועודפות – ודמעיקרא סבר חזקי' דנשים בראשון ובשני חובה ולבסוף סבר דנשים בראשון ובשני רשות

קשיא לאוקמה לחזקי' ככה לשיטת רב ולישיטת לישנא בתרא דרב כהנא			
ה' זכרים טהורין וה' זכרים טמאים ואשה אחת טהורה עודפת לטהורים	נשים חובה בין בראשון בין בשני ולכן בין בראשון בין בשני טמאין מועטים	ולא מקריבין בטומאה בראשון אבל נידחין לפסח שני דמיעוט טמאין נידחין לשני	הוה אמינא דחזקי'
	נשים רשות בין בראשון בין בשני ולכן בין בראשון בין בשני פלגא ופלגא הויין	וכיון דפלגא ופלגא הויין נמצא דלראשון אליבא דרב טעה חזקי' דלרב הללו לעצמן והללו לעצמן כבברייתא א' לעיל אבל אליבא דשיטה בתרא דרב כהנא לא טעה חזקי' דלדיד' טמאין לא עושין את הראשון אבל בשני טעה חזקי' בין לרב בין לשיטה בתרא דרב כהנא דלרב לא נדחין כבברייתא א' ולשיטה בתרא דרב כהנא לא נדחין כבברייתא ג'	מסקנא דחזקי'

(ב) קשיא ב'

(i) ללישנא קמא דרב כהנא

(ii) אמאי לא אוקי גמרא לשיטת הוה אמינא ומסקנא דחזקי' כבטבלא דלהלן

קשיא לאוקמה לחזקי' ככה לשיטת לישנא קמא דרב כהנא			
ד' זכרים טהורין וה' זכרים טמאים ואשה אחת טהורה משלימה לטהורים	נשים חובה בין בראשון בין בשני ולכן בין בראשון בין בשני טמאין מועטים	ולא מקריבין בטומאה בראשון אבל נידחין לפסח שני דפלגא אפלגא לשיטה א' דרב כהנא חשיב כמיעוט דנידחין לשני	הוה אמינא דחזקי'
	נשים רשות בין בראשון בין בשני	ולכן רובן טמאין והוה להו להקריב ראשון בטומאה וטעה חזקי' בין בראשון בין בשני	מסקנא דחזקי'

(ג) קשיא ג'

(i) ניהדר להוה אמינא דחזקי' בגוונא דאוקמה בגמרא ובכ' שורות ראשונות דבטבלא דלהלן

(ii) ותיקשי

(1) דבמקום למימר אשר למסקנא הבין חזקי' אשר נשים רשות בין לראשון בין לשני

(2) אמאי לא מנמקי דלמסקנא הבין חזקי' דנשים בראשון חובה ובשני רשות כבשורה אחרונה
דטבלא

הוה אמינא דחזקי' בגוונא דאוקמה בגמרא	ד' זכרים טהורין וה' זכרים טמאים וב' נשים טהורות משלימות ועודפות לטהורים	נשים חובה בין בראשון בין בשני ולכן בין בראשון בין בשני רובן טהורים	ולא מקריבין מיעוט טמאין בראשון כבכלל א' ברם מיעוט טמאין נידחין לשני
מסקנא דחזקי' כבגמרא		נשים רשות בין בראשון בין בשני	ולכן רובן טמאין בין בראשון בין בשני והוה להו להקריב ראשון בטומאה ולא לידחות לשני ועשה חזקי' שלא כהוגן בין בראשון בין בשני
קישיות תוספות לוקמה למסקנא דחזקי' ככה		נשים חובה בראשון ורשות בשני ולכן רובן טהורין בראשון ורובן טמאין בשני	ועשה חזקי' כהוגן שלא הקריבו טמאים בראשון אבל בשני רובן טמאין ולא עשו כהוגן לידחות לשני

(ד) תירוץ לקשיא ג'

(i) עדיף להו למימר דטעה חזקי' בין לגבי פסח ראשון בין לגבי פסח שני

(7) מהרש"א בד"ה קסבר

(א) תירוצו דתוספות לקשיא ג' מיישב גם כן קושיא א' דתוספות מיהת ללישנא בתרא דרב כהנא דהרי קבענו לעיל אשר באופן קושיא זו לא טעה חזקי' ללישנא בתרא דרב כהנא אלא בפסח שני

(8) המשך מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא ניחא לגמרא למימר דאף מה שלא עשה בראשון היה שלא כדין ולא סגי לה למימר דבשני גרידא עשה שלא כדין

(ב) תירוץ

(i) נוקטין דחזר בו ונזכר הלכה קודם שנעשה פסח שני ואם כן על כרחך בראשון הוא דעשה שלא כדין

(ג) קשיא

(i) במסכת סנהדרין מפרש רב אשי "מעיקרא סבר ... ומידחי לפסח שני" ולכאורה משמע אשר אכן הודחו לפסח שני שלא כדין

(ד) תירוץ

(i) רב אשי כיוון למימר דמעיקרא סבר שידחו אבל בקושטא נזכר הלכה לפני פסח שני ולא הודחו

דף פ.

סוגיא דמחצה על מחצה חלק ב' – תד"ה משלחין אחד מהן לדרך רחוקה

סוגיא דמחצה על מחצה חלק ב' - תד"ה משלחין אחד מהן לדרך רחוקה [דף פ עמוד א] בד"ה משלחין כו' אבל הכא יש דרך רחוקה לטמא כו' ואם היה בירושלים היה יכול בעצמו לעשותו כו' עכ"ל יש לדקדק לכאורה ומאי קושיא כיון דמסתמא עולא אמלתא דרב קאי דה"ק אי איכא תנא דסבר כת"ק דאמר פלגא כו' וסבר לה כר"י דאין ציבור חלוק כו' וקאמר עלה עולא דמשלחין א' כו' וא"כ גם אם היה בירושלים לא היה יכול לעשותו כיון דפלגא ופלגא לא עבדי כולהו בטומאה ואין ציבור חלוק וי"ל דהא דאר"י אין ציבור חלוק לאו מזדינא הוא אלא משום גנאי בעלמא הוא כפרש"י וכיון דמדין תורה אם היה בירושלים היה יכול לעשותו מקרי שפיר יש דרך רחוקה לטמא ובהכי ניחא מאי דקשיא לן לפי מה שכתבו התוספות לעיל אם מן הדין של טמאים פטורין מפסח לגמרי למה יטמאו את הטהור לעשות בטומאה וא"כ הכא ה"נ לרב למה יטמאו את א' מהן בשרץ דאיכא למימר כיון דמדינא הטמאים חייבים לעשות פסח אלא משום גנאי דאין קרבן ציבור חלוק אמרו דאין לעשות כן אלא מטמאין א' כו' ותו לא מידי ודו"ק:

(1) הקדמה

(א) קבענו בדיבור הקודם אשר ברובן טמאין כולן מקריבין בטומאה

(2) ברייתא

(א) תנא קמא

(i) היו ישראל מחצה טהורין ומחצה טמאין

(1) הללו עושין לעצמן והללו עושין לעצמן כלומר טהורין עושין פסח ראשון בטהרה וטמאין

עושין פסח ראשון בטומאה

(ב) ר' יהודה

(i) "אין ציבור חלוק" וכולן מקריבין בטומאה

(3) גמרא כמבואר בתוספות

(א) שאלה

(i) אי איכא תנא

(1) דס"ל כתנא קמא דהללו עושין לעצמן והללו עושין לעצמן אשר לכן טהורין עושין בטהרה

וטמאין עושין בטומאה

(2) וס"ל נמי כר' יהודה דאין ציבור חלוק

(3) אז מכח שיטת תנא קמא בעי טהורין למיעבד ראשון בטהרה ומכח שיטת ר' יהודה מכי עביד

טמאין בטומאה לא מפליג למיעבד טהורין בטהרה

(4) ולכן מובן אשר אי אפשר לטמאין לעשות ראשון בטומאה וכיון דלא הוי מיעוט לא נדחין

לפסח שני

(ii) אז מה יעשו

(ב) תשובה דרב

- (i) מטמאין טהור אחד בשרץ כי היכי דניהוו רוב טמאין וניעבדי כולהו בטומאה בין לתנא קמא בין לר' יהודה
- (ג) עולא
- (i) במחצה על מחצה משלחין **טהור** אחד לדרך רחוקה כדי דהנשארים יהיו רובן טמאים וניעבדי כולהו בטומאה
- (4) מהרש"א
- (א) הגם דלא קאמר עולא בהדיא אשר כיוון דבריו לתנא דאית לי' בין כתנא קמא בין כר' יהודה
- (ב) מכל מקום מסתבר אשר כיוון לתנא כזה דומיא דרב
- (5) תוספות
- (א) קשיא לעולא
- (i) וישלחו אחד מן ה**טמאים** דהשתא הוי טהורין רובא ועבדי ראשון בטהרה ומיעוט דטמאין נידחין לשני
- (ב) תירוץ
- (i) בדף צג: קאמר עולא ד"אין דרך רחוקה לטמא" ועדיין שורה עליו חיוב פסח
- (ii) והלכך אף כשמשתלח מצטרף לטמאין בירושלים ועדיין חשיב כמחצה על מחצה
- (ג) קושיית ר"י
- (i) לא אמר עולא דאין דרך רחוקה לטמא אלא בגוונא דאותו טמא אלו נשאר בירושלים אינו יכול להביא פסח ראשון
- (ii) ברם בנידון דידן דמחצה על מחצה אם נשאר אותו טמא בירושלים הוי מצי להביא קרבן בטומאה לשיטת תנא קמא דהללו עושין לעצמן והללו עושין לעצמן
- (6) מהרש"א
- (א) קשיא לקושיית ר"י
- (i) קבענו דעולא משתעי לגבי תנא דס"ל בין כתנא קמא בין כר' יהודה וקבענו עוד דאי לאו עצה דרב או דעולא לא היו עושין טמאין בין ראשון בין בשני
- (ב) תירוץ
- (i) אין צבור חלוק לאו דינא הוא אלא מצד גנאי לטמאים לעשות בטומאה בעוד שטהורין עושין בטהרה
- (ii) ונמצא דבעצם הדין במחצה על מחצה שרי טמאים לעשות בראשון אליבא דתנא קמא
- (iii) הלכך אותו טמא הי' מביא קרבן אלו נשאר בירושלים ושפיר הקשה ר"י דיש דרך רחוקה לאותו טמא
- (7) תוספות דף עט: ד"ה וטמאין אין עושין
- (א) הקדמה
- (i) כדיבור שלפני זה קבענו אשר ללישנא בתרא דרב כהנא מחצה על מחצה טמאים לא כרוב חשיבי ולא כמועט חשיבי ולכן טמאין עושין לא פסח ראשון ולא פסח שני
- (ב) שאלה

- (i) אמאי לא משיא רב כהנא עצה שיטמאו איש טהור אחד כדי שיהיו רובן טמאים
- (ג) תשובה
- (i) כיון דלשיטה זו דרב כהנא לית חיוב לטמאין להביא קרבן פסח לא מסתבר לטמא איש טהור לצורך הטמאים
- (8) המשך מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) אמאי בסוגיא דידן משיא רב עצה לתנא דבמחצה על מחצה ס"ל כתנא קמא וכו' יהודה לטמא טהור אחד בשרץ וכו'
- (ii) הרי קבענו דבלתי עצה זה לא מחייבין טמאין להביא לא פסח ראשון ולא פסח שני
- (ב) תירוץ
- (i) לפי מה דקבענו עוד אשר אין צבור חלוק דר' יהודה לאו דינא הוא אלא מצד גנאי ומצד עיקר הדין צודק תנא קמא דטמאין עושין לעצמן ומחוייבין להביא קרבן פסח בראשון
- (ii) מובן דמשיאין עצה טובה לטמא אחד מן הטהורים בשרץ כדי שיצאו טמאין ידי חובתן

תד"ה אתה מדחהו

בד"ה אתה מדחהו כו' וא"ת השתא כשמשלחהו בדרך רחוקה נמי מדחהו כו' שאינו יכול לבא בי"ט כו' עכ"ל וצ"ע כיון דטהור הוא יכול לשלח קרבנותיו מעי"ט והשליח יהיה בתוך התחום ומביאו בי"ט ואפשר דבכה"ג נמי אינו יוצא ידי חגיגתו דומיא דראיה דבעי ובאת שמה והבאתם וגו' ודו"ק:

(1) תוספות

(א) טהור שמשלח חוץ לתחום אינו יכול להביא קרבן חגיגה בט"ו ניסן

(2) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי יכול לשלח קרבנו ע"י שליח להגיע תוך לתחום לפני יום טוב

(ב) תירוץ

(i) אף כששולחו ע"י שליח אינו יוצא ידי חגיגה דומיא דראי' דבעי ובאת שמה והבאתם וכו' אשר מן מקרא זה מפקינן דאינו יוצא ידי חובת עולת ראי' על ידי שליח אלא אם כן המשלח עומד תוך התחום ויכול להביא עולת ראי' בעצמו

דף פ:

תד"ה בראשון

[דף פ עמוד ב] בד"ה בראשון כו' ולא כשמואל כו' דלדידיה כיון שאין רוב טהורין לא מדחו כו' עכ"ל אף שיש לחלק לכאורה כדקאמר מאי עבדת ליה מה שאין כן הכא דעבדי ליה מיעוט טהורין מ"מ כיון דע"כ גלי לן קרא דרוב טהורין דוחין הטמאי מתים לפסח שני ולא רובן זבין וא"כ הכא בשליש טהורין ושליש זבין נמי נימא לא מדחו טמאי מתים לפסח שני דאדרבה נימא לחומרא דהגדילו טהורין על הזבין וה"ל כאילו רובן זבין ומיעוטא דטמאי מתים לא מדחו לפסח שני לסברת שמואל ויעשו אותו בראשון ועיין במהרש"ל בזה ודו"ק:

(1) הקדמה

לשמואל	לרב	רובן זבין מיעוט טמאי מת
רובן זבין לא מביאין פסח ראשון טמאי מת מביאין ראשון בטומאה דאל"ה ליתא קרבן בראשון "ובמועדו מאי עבדית לי"	רובן זבין לא מביאין פסח ראשון ומיעוט טמאי מת נדחין לפסח שני	

(2) גמרא דף פ.

בין לרב בין לשמואל	שליש זבין שלישי טהורין ושליש טמאי מת
טהורין מביאין פסח ראשון טמאי מת לא מביאין פסח ראשון	

(3) תוספות

(א) קשיא

- (i) קבענו בטבלא א' לשמואל דברובן זבין ומיעוטן טמאי מת עושין טמאי מת בראשון כדי שיהא פסח ראשון "במועדו"
- (ii) א"כ בטבלא ב' נמי ליעבדי מיעוטן טמאי מת בראשון בטומאה דמה לי דאיכא נמי שלישי טהורין
- (4) מהרש"א

(א) קשיא לקושיית תוספות

- (i) בנידון דשמואל בטבלא א' ליכא טהורין כלל ואי אמרת דטמאי מת אין עושין את הראשון נמצא ששום אדם אינו עושה את הראשון ותיקשי מאי עבדית לי' ל"במועדו" דקרא ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו
- (ii) מה שאין כן בטבלא ב' דאיכא מיעוט דטהורין דעושין פסח ראשון במועדו
- (ב) תירוץ
- (i) תוספות מקשי

(1) דכיון דמוכרח מן במועדו דברובן זבין מביאין מיעוט מת פסח ראשון

(2) עלינו למינקט לחומרא אשר במועדו מילף דמיעוט טמאי מת מביאין פסח ראשון בכל גוונא דאין רובן טהורים

תד"ה נזרק דמו

בד"ה נזרק דמו כו' מדרבנן מדמפליג בין שוגג כו' והיכי מחייבי ליה רבנן בפסח שני כיון דמדאורייתא פטור כו' עכ"ל וה"ה דה"מ להקשות דמאי פריך מההיא דקתני ציץ מרצה בין אשוגג ובין אמזיד דאימא התם מדאורייתא קאמר והכא מדרבנן קאמר דאינו מרצה בנודע וק"ל:

בא"ד ועוד הא לעיל תנן נטמא בשר וחלב קיים כו' היינו אפילו מדרבנן ונודע קודם זריקה כו' עכ"ל. יש לעיין בזה דמשמע מתוך שמעתין דלעיל דלא בעי תרתי וסגי בחלב קיים או בשר קיים ולא בעי ריצוי אלא בליתנהו תרווייהו וא"כ הכא במתני' דקתני הציץ מרצה ע"כ דהבשר וגם החלב נטמא ולכך בעי ריצוי ומאי קשיא ליה מהך דמתני' דלעיל דחלב קיים דלא בעי ריצוי ולכך אפילו בנודע הורצה אפי' מדרבנן בלא ריצוי ציץ ודקתני התם לא יזרוק לכתחלה היינו משום דאכילה מעכבא לכתחלה אפילו לר' נתן כדאמרני' לעיל ודו"ק:

בא"ד ונראה לריב"א דלא מיירי מתני' אלא בטומאת דם כו' היינו להתיר בשר באכילה אבל פטור כו' עכ"ל ק"ק לפי' זה מאי פריך מההיא דהציץ מרצה בין בשוגג בין במזיד אימא דההיא איירי לענין פטור קרבן דפטור מדאורייתא ולא חייבוהו חכמים דהוי חולין בעזרה אבל במתני' דהכא דאסר במזיד היינו הבשר לאכילה ומדרבנן ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) לגבי קרבן פסח שנטמא

(i) "שוגג" משמעו דנזרק דמו ואחר כך נודע שהוא טמא

(ii) "מזיד בדיעבד" משמעו שנודע שהוא טמא ואחר כך נזרק דמו

(iii) "לכתחלה" משמעו דנודע שהוא טמא ואכתי לא נזרק דמו ומתירין לזרוק

(2) הקדמה ב'

(א) משנה

(i) ציץ מרצה לקרבן פסח שנטמא באופן שוגג

(ב) ברייתא

(i) ציץ מרצה לקרבן פסח שנטמא אף באופן מזיד

(ג) גמרא

(i) קשיא

(1) ברייתא סותרת למשנה

(3) רש"י כמבואר בתוספות

(א) "קרבן פסח שנטמא" משמעו בין שנטמא דם קרבן פסח בין שנטמא בשר קרבן פסח

(ב) השתא

(i) ציץ לא מצי לרצות בשר טמא שיטהר ויהא מותר באכילה

(ii) ועל כרחך דמשנה רצונה לומר

- (1) דבשוגג מרצה ציץ לקרבן כדי לצאת ידי חובת קרבן פסח ושלא ליחייב בפסח שני
- (2) מה שאין כן במזיד לא מרצה ציץ ואיצטריך להביא פסח שני
- ג) שאלה
- i) ברם כיון דבשר נשאר בטומאתו ואכתי אסור באכילה האיך יצא ידי חובתו
- ד) תשובה
- i) מוכרח דמשנה כר' נתן אתיא דס"ל דאכילת פסחים לא מעכבא
- 4) תוספות
- א) ראשית
- i) מייתי ראי' שאינה מעניננו דכיון דאליבא דמשנה מרצה ציץ לפוטרו מפסח שני בשוגג ולא במזיד
- ii) מוכרח דמדאורייתא מרצה ציץ אפילו במזיד לפוטרו מן פסח שני ורבנן הם דגזרו שלא יועיל במזיד
- ב) ולאח"כ מקשין קשיא א' לרש"י
- i) לא יתכן דעל ידי גזירה דרבנן מייתי פסח שני דלא מחויב בי' מדאורייתא דלכאורה מביא חולין בעזרה
- 5) מהרש"א בד"ה נזרק דמו
- א) הוי מציי נמי תוספות להקשות דהוי לה לגמרא ליישב לסתירה דמשנה וברייתא ככה
- i) משנה קא מילפא דין דרבנן דציץ מרצה דיקא בשוגג
- ii) ברייתא קא מילפא דין דאורייתא דציץ מרצה אפילו דאורייתא
- 6) המשך תוספות
- א) קשיא ב' לרש"י
- i) מן משנה וגמרא בדף עח: משמע דבאופן בדיעבד הורצה קרבן פסח אפילו במזיד ולא מייתי פסח שני
- 7) מהרש"א בא"ד ועוד
- א) קשיא לקושיא ב' שהקשו תוספות לרש"י
- i) בדף עח: אמרינן אשר לא איצטריך ריצוי ציץ היכא דדם קיים ואו דבשר קיים וטהור או דחלב קיים וטהור
- ii) וליישוב קושיא ב' דתוספות לרש"י מצינן למימר דשאני סוגיא דידן דמדובר באופן שלא זו בלבד שבשר נטמא אלא אף זו דגם חלב אינו קיים ולכן איצטריך ציץ ובאופן דאיצטריך ציץ גזרו רבנן דלא מהני אלא בשוגג
- ב) פירכא לקושית מהרש"א לתוספות
- i) בדף עח: קתני דמיהת לכתחלה אין זורקין דמו
- ii) ולתירוץ דמציע מהרש"א דכיון דחלב קיים לא איצטריך ריצוי ציץ מובן דאף לכתחלה יזרוק
- ג) תירוץ
- i) אכתי בשר טמא קיים לפנינו דאסור באכילה

(ii) ואין הכי נמי דלא בעי ריצוי ציץ ויוצא ידי חובתו בזריקת דמו אליבא דר' נתן דאית ליה דאכילת פסחים לא מעכבא

(iii) מכל מקום לא זורקין דמו לכתחלה באופן דליכא אכילת בשר

(8) המשך תוספות

(א) שיטת ריב"א דפליג על שיטת רש"י

(i) במשנה מדובר בנטמא דמו ולא נטמא בשרו

(ii) ציץ מרצה על דם שננטמא אף במזיד לצאת ידי חובתו וליפטר מפסח שני

(iii) משנתנו אשמועינן

(1) דהגם דבשוגג הך בשר טהור מותר באכילה

(2) במזיד אסור הך בשר באכילה מגזירה דרבנן

(iv) עכשיו

(1) מדאורייתא הך בשר מותר באכילה אפילו במזיד ומובן דיצא ידי חובתו ואינו מביא פסח שני

(2) וכדי שלא להכניס חולין בעזרה לא גזרו שיביא פסח שני

(א) אפילו להני רבנן דבמזיד גזרו איסור אכילה

(ב) ואפילו להני רבנן דר' נתן דאית להו אשר אכילת פסחים מעכבא

(9) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הוה לה לגמרא לתרץ לסתירת משנה וברייתא ככה

(1) משנה דקתני דבמזיד לא מרצה היינו לאכילת בשר דאסור מדרבנן

(2) ברייתא דקתני דפטור בין בשוגג בין במזיד היינו שלא למייתי פסח שני דאף מדרבנן לא

מייתי פסח שני כדי שלא להכניס חולין בעזרה

דף פא.

תד"ה אי נמי כגון

תוספות

אי נמי כגון ראתה שני ימים בין השמשות ... בשופעת שלא היה סוף היום בטרה א"נ ברואה שני בין השמשות ... וכן איתא בהדיא בנזיר בפ"ב (דף טו.) דקאמר ורבי יוסי זבה גמורה היכי משכחת לה ... ומשני כגון דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות ביום דסליק לה ממנינא ותלתא יומי לאו דווקא דראיה שלישיית לא חיישינן שתהא סמוך לשקיעת החמה מאחר שכבר ראתה שני ימים סמוך לשקיעת החמה ובשלישי תראה באיזו שעה שתהיה בלילה ובלבד שתראה קודם היום שלא יעלה לה שימור תחלת יום ג':

מהרש"ל

תוס' בד"ה א"נ כו' תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה נ"ב פי' אחר שקיעת החמה והיינו בתחלת הלילה כל פעם ופעם ומשום הכי לא אמרי' שסוף היום יעלה לשימור משום דלית לה שהות טהרה ר"ל מאחר שרואה אח"כ נמי מיד אחר שקיעת החמה הוה כאלו הוה תחלה וסוף וכן פירשו לשם התוס' וזה לשונם לפי שמסובבין בטומאה בתחלת היום ובסופו וליכא בהן שימור כלל וכן יום שלישי טמא בתחלתו והרי ג' ימים רצופין טמאין דמקצת יום ג' ככולו וליכא בהן שימור בינתיים עכ"ל וקצת משמע דאף יום ג' בעי ראייה בתחלתו דהיינו אחר שקיעת החמה וכן נראה עיקר אלא שהתוס' דהכא הכריעו דלא בעי' בפעם השלישי אלא בלילה לחוד וצ"ע:

מהרש"א

[דף פא עמוד א] בד"ה א"נ כגון כו' וג' יומי לאו דוקא דראיה שלישיית לא חיישינן שתהא סמוך כו' עכ"ל. כתב מהרש"ל פירוש אחר שקיעת החמה והיינו בתחלת הלילה כל פעם כו' משום דלית ליה שהות טהרה ר"ל מאחר שרואה אח"כ מיד כו' וכן פירשו שם התוספות וז"ל לפי שמסובבים בטומאה כו' וקצת משמע דאף יום ג' בעי ראייה בתחלתו כו' אלא שהתוס' אמרו דלא בעינן בפעם ג' אלא בלילה לחוד וצ"ע עכ"ל וכן נראה לכאורה גם מפרש"י שם כמ"ש מהרש"ל אבל אכתי לא יצאנו מידי דברי התוספות דע"כ תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה לאו דוקא דראיה ראשונה אין לחוש שתהא סמוך לשקיעת החמה אלא באיזו שעה שתהיה בלילה או ביום מאחר שב' ראיות שאחריה יהיו כ"א בתחלת הלילה לא הוה שהות דסליק למנינא וה"ל ג' ראיות רצופים ואין לדקדק בדברי התוספות לר"י כיון דסוף היום בטרה הוה שימור למנ"מ קאמר דיעלה לה שימור תחלת היום {ביממא} דבין ראתה בלילה ובין ראתה אח"כ ב{יממא ב}אותו יום הא ה"ל סוף היום שימור כמ"ש התוס' הכא ובסוף מסכת גדה ואם ראתה בסוף היום מה יועיל לה שימור של תחלת {יממא} {היום} ודוחק לומר דאע"ג דבכל גוונא הוה שימור בסוף היום מ"מ בעינן נמי שימור בתחלת יממא דאם היא רואה בתחלת {יממא} {יום} לא יועיל לה שימור טהרה של סוף היום אלא די"ל לרבי יוסי גם אם ראתה בסוף היום כיון דהיה לה שימור בתחלת {יממא} {יום} ה"ל אותו יום עולה לה לספירתה וראיתה שבסוף היום ה"ל טומאה באנפי נפשיה ומטמאה מכאן ולהבא ולרבנן נמי אף על גב דלמפרע מטמא מ"מ ספירת תחלת {יממא} {יום} הוה ספירה ותטבול בהנץ החמה ולא תמתין עד סוף היום אך יש לדקדק

לפ"ז דהתוס' דהכא ע"כ לא משמע להו לפרש הך דנזיר דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה דהיינו כל פעם בתחלת לילה כמ"ש מהרש"ל דאל"כ לא הוה תקשי להו בראייה שלישית שתהיה בלילה דא"כ ה"ל סוף יום שני שימור ואם נימא דר"ל לפרש הוה דחזאי תלתא יומא כו' דהיינו כל פעם בסוף היום א"כ תהיה תחלת {יממא} (כל יום) שימור דהא תחלת {יממא} (יום) נמי בטהרה הוי שימור גם אם היא רואה אח"כ בסוף היום כמ"ש לעיל ודוחק לומר שתחלת {יממא} (היום) לא הוה שימור משום דסוף היום שלפניו היה בטומאה וע"כ נראה לדקדק מתוך הסוגיא דמשמע דאהך קושיא גופה דהכא לר"י זבה גמורה היכי משכחת כו' משני לה בנזיר בתירוץ קמא כי הכא בשופעת ומן הדומה נמי דתירוצא בתרא נמי כי הכא דראתה ב"פ בין השמשות דכל ראייה עולה לב' ימים מקצתו לסוף היום שעבר ומקצתו לתחלת היום הבא וה"ק דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעה דהיינו בב' ראיות בב' בין השמשות ונמשכת כל ראייה מסוף היום לתחלת היום דהיינו סמוך לשקיעת החמה לזה היום בסוף השקיעה ולזה היום אחר השקיעה תדע דה"נ קאמר התם בשופעת תלתא יומי וע"כ דלאו ממש בכל ג' ימים דהא סגי לה בשופעת מסוף יום ראשון עד תחלת ליל שלישי וה"נ אית לן לפרושי הא דחזאי תלתא יומי סמוך כו' היינו לאו ממש בג' יומי אלא בב' בין השמשות כדאמר' הכא והשתא ניחא כיון דיום ב' תחלתו וסופו בטומאה לא הוה לה שימור דתחלת (יום) {יממא דיום ב'} ולא סופו וניחא שהקשו דראיית יום שלישי שא"צ רק בתחלתו לא הוה צריך למתני בסמוך לשקיעת חמה דבאיזו שעה שיהיה בלילה כו' ואף על גב דראיית תחלת יום ב' נמי א"צ להיות בתחלת יום ב' אלא באיזו שעה בלילה מ"מ צריך למתלי ראיית סוף יום ב' בסמוך לשקיעת החמה ואדהכא דקאמר נמי בראתה ב' בין השמשות לא תקשי להו אמאי תלי ראייתה תחלת יום ג' בבין השמשות דא"צ אלא באיזו שעה שתהיה בלילה י"ל דניחא ליה למנקט בכה"ג דלא ראתה אלא ב' ראיות בב' בין השמשות וה"ל ג' ראיות מג' ימים אבל התם דלא תלה בב' ראיות אלא דחזאי ג' ימים לזו קודם שקיעה ולזו אחר השקיעה ע"כ דלאו דוקא דלראיה של תחלת יום ג' א"צ לאחר שקיעה מיד אלא באיזו שעה בלילה ודברי התוספות שם בנזיר גם בסוף נדה שפיר מתפרשין לפי דרכנו וכמ"ש ליישב דסוגיות דהכא ודנזיר שוים הם בתרוצם ולא כמו שהבין מהרש"ל ותו לא מידי ודו"ק:

1) הקדמה א' אליבא דר' יוסי דאית ל' מקצת היום ככולו

א) אשה שרואה דם זיבה באיזו שעה ביום א' בלילה או ביום שומרת יום כנגד יום וסופרת "מניינא" דהיינו

i) אלו רואה דם זיבה שני בלילה דיום ב' ודם זיבה שלישי בלילה דיום ג'

ii) נעשית זבה גדולה אי לאו דאיכא "שימור" ביום ב' כמו שנבאר דאז סליק מניינא וראיות שראתה מכבר אין להן ענין עוד

2) הקדמה ב'

א) תוספות בסוגיא דידן מבארין דראי' שלישי בלילה דיום ג' מהני באיזו שעה באותו לילה ולא דוקא בתחלתו

3) הקדמה ג'

א) איכא "שימור" ביום ב' היכא דאיכא הפסק ראי' או בתחלת "יממא" – כלומר לאחר עלות השחר דיום ב' – או בסוף היום דיום ב'

4) הקדמה ד'

א) מהרש"א בנקודה חדא בדיבור זה מחלק בין יום (כ"ד שעות) ליממא (מן עלות השחר עד סוף היום) אבל בדרך כלל משתמש במלה "יום" להני תרי משמעות ועלינו להבין לאיזו משמעות כיוון בכל נקודה

ב) בתחלת דיבור זה ציינו כל נקודה בו כיון מהרש"א למשמעות "יממא"

5) הקדמה ה' על פי מהרש"א

א) שאלה

i) אשה שטבלה מחמת שימור בתחלת יממא דיום ב' מה דין שלה אלו לאחר כך ראתה בסוף יום ב'

ב) תשובה

i) כולי עלמא מודי אשר הפסק ראי' בתחלת יממא שימור הוי

ii) ברם איכא מחלוקת תנאי דלהלן אשר פרטים שלו אינן מעניינו לדיבור זה

(1) לר' יוסי מכאן ולהבא היא מטמאה ונעשית שומרת יום מחדש וראיות שראתה מקודם לסוף יום ב' אינן נכנסות עוד למניינא

(2) לרבנן איגלאי מילתא למפרע אשר אותן ראיות דמעיקרא אכתי נכנסין למניינא ברם אותו שימור דבתחלת יממא מהני דשרי לה למיטבל לאחר נץ החמה ביום ב' ואינה צריכה להמתין לברר שלא תהא לה עוד ראי' בסוף יום ב'

6) הקדמה ו' מבוססת על תוספות

א) אשה שראתה זיבה בתחלת הלילה דיום ב' ולא ראתה ראי' בתחלת יממא דיום ב' או בסוף יום ב' ברם לאחר כך ראתה עוד ראי' בתחלת ליל דיום ג'

ב) הפסק ראיות שלה בתחלת יממא דיום ב' ובסוף יום ב' לאו שימור מיקרי לפי "שמסובבים בטומאה בתחלת היום ובסופו"

7) גמרא

א) שאלה

i) לר' יוסי זבה גמורה היכי משכחת לה

ב) תשובה במסכת נזיר

i) "בשופעת כל שלשה רצופין

ii) אי נמי כגון דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה"

ג) תשובה בגמרא דידן

i) "בשופעת

ii) אי נמי כגון שראתה כל שני בין השמשות"

8) תוספות בסוגיא דידן כמבואר במהרש"ל

א) "תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה" במסכת נזיר משמעו **לאחר** שקיעת החמה בתחלת לילה דיום א' ויום ב' ויום ג'

ב) שאלה

i) כיון דבציור זה ראתה בתחלת לילה דיום ב' ואח"כ לא ראתה עוד עד תחלת לילה דיום ג'

(ii) ליהוי שימור הא דלא ראתה כלום בתחלת יממא דיום ב' ובסוף יום ב'

(ג) תשובה

(i) קבענו בהקדמות דכיון דראתה בתחלת לילה דיום ב' ואחר כך ראתה תיכף בתחלת לילה דיום ג' חשיב כאלו לא היתה שהות טהרה מתחלת יום ב' עד סוף יום ב' "לפי שמסובבין בטומאה בתחלת יום ובסופו"

(9) תוספות בגמרא דידן

(א) במסכת נזיר לא דייקי באמרם אשר ראי' דיום ג' איצטריך שתהא בתחלת לילה דיום ג'

(ב) דראי' זה מהני באיזו שעה באותו לילה ולא דוקא בתחלתו

(10) מהרש"א

(א) קשיא א' לתוספות לפי ביאור מהרש"ל

(i) אלו תוספות סבירא להו דגמרא במסכת נזיר אית לה אשר ראי' דיום ב' בתחלת יום ב' הוה

(ii) נמצא דכדי שלא יהא שימור ביום ב' אכן איצטריך שתהא ראי' בתחלת לילה דיום ג' כדי שנוכל למיסמך על סברא דמסובבים טומאה

(iii) ואמאי קאמרי תוספות אשר במסכת נזיר לא דייקי באמרם אשר ראי' דיום ג' איצטריך שתהא בתחלת לילה דיום ג'

(ב) האם יכולין לתרץ קשיא א' בשינוי קצת בשיטת תוספות

(1) במסכת נזיר באמרם ראי' "סמוך" לשקיעה כיוונו לסוף יום א' וסוף יום ב' ולא לתחלת יום א' ויום ב'

(2) ובזה עולה שפיר דליכא שימור בסוף יום ב' מבלי למיסמך על סברא דמסובבין טומאה מתחלת ליל ג' וכו' דהרי מדובר בגוונא דאכן היתה ראי' בסוף יום ב'

(3) וגם כן נייחא לן הא דקאמרי תוספות דידן אשר במסכת נזיר לא דייקי בהא דמצרכי אשר ראיית יום ג' תהא בתחלת לילה דיום ג'

(ג) פירכא לתירוץ זו

(i) כיון דליכא ראי' ביום ב' עד סוף היום נמצא דהי' הפסק ראי' בתחלת יממא דיום ב' וקבענו אשר הפסק ראי' בתלת יממא דיום ב' שימור הוי

(ii) ולא מסתבר למימר דמסובבים טומאה מן סוף יום א' עד תחלת יממא דיום ב'

(ד) {ועוד פירכא לשיטה זה

(i) הרי לכולי עלמא איצטריך אשר ראי' דיום ג' תהא בלילה דיום ג' ולא בסוף היום}

(11) מהרש"א

(א) קשיא ב' לגמרא במסכת נזיר אליבא דתוספות לפי ביאור מהרש"ל

(i) כיון דקבענו אשר ראי' של יום א' יכול להיות בין בלילה בין ביום

(ii) לא דייקי במסכת נזיר באמרם אשר ראי' דיום א' איצטריך שתהא בתחלת לילה

(12) מהרש"א

(א) קשיא ג' לשיטת תוספות להבנת מהרש"ל

(i) כיון דבתירוץ א' "בשופעת" דומה גמרא דידן לגמרא דנזיר

(ii) מסתבר דאף תירוץ ב' דגמרא בנזיר "כגון דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעה" דומה לתירוץ ב' דגמרא דידן "כגון שראתה כל שני בין השמשות" [עד כאן]

(13) מהרש"א – שיטה חדשה להבנת תוספות דידן לגמרא במסכת נזיר

(14) חלק א' דשיטת מהרש"א

(א) באמרם "ג' ימים סמוך לשקיעה" במסכת נזיר כווננו להא דתירצו בגמרא דידן בלשון "ראתה כל שני בני השמשות"

(ב) דהיינו

(i) ראתה ראי' א' בבין השמשות א' דמשכת מן סוף יום א' לתחלת יום ב'

(ii) וראתה עוד ראי' בבין השמשות ב' דמשכת מן סוף יום ב' לתחלת יום ג'

(ג) ונמצא אשר אשה דראתה בהני תרי בין השמשות ראתה תלתא יומי והן הנה "תלתא יומי" דמסכת נזיר

(15) חלק ב' דשיטת מהרש"א

(א) כמו דפשיטא אשר "בשופעת" אין משמעו שראתה זיבה בג' ימים רצופין דבקושטא סגי בשופעת מן סוף יום א' עד תחלת לילה של יום ג'

(ב) כמו כן לא תיקשי הא דאמרו שם שלשה ימים סמוך לשקיעה הגם דבקושטא לא ראתה אלא בב' בין השמשות

(16) חלק ג' דשיטת מהרש"א

(א) כיון דראתה בתחלת יום ב' ובסוף יום ב' קא סמכי תוספות על סברא דמסובבים טומאה ליחשב כאלו היתה ראי' גם כן בתחלת יממא דיום ב'

(17) חלק ד' דשיטת מהרש"א

(א) במהלך זו מתיישב הא דקאמרי תוספות דידן דלא דיקא במסכת נזיר באמרם אשר ראי' דיום ג' איצטריך שתהא בתחלת הלילה

(ב) דהרי קבענו

(i) דכבר מצינו למיסמך על ראיות של תחלת יום ב' וסוף יום ב' כדי להשתמש בסברת מסובבין טומאה

(ii) ולא איצטריך למיסמך על ראי' בתחלת יום ג' כדי להשתמש באותה סברא

(18) חלק ה' דשיטת מהרש"א

(א) קשיא

(i) סוף כל סוף נמצא אשר בין בגמרא דידן בין בגמרא דנזיר נוקטין אשר ראי' דיום ג' בתחלת לילה היתה דהרי אף לגמרא דידן בין השמשות השני ממשכת דיקא עד תחלת לילה דיום ג'

(ii) ואמאי קאמרי תוספות דדוקא גמרא דנזיר לא דייקי מחמת דראי' זו יכולה להיות באיזו שעה בלילה ביום ג'

(ב) תירוץ

(i) לגמרא דידן מצינו לפרש דתלי ראית יום ג' בבין השמשות ולא באיזו זמן בלילה דדיקא בכהאי גוונא יכולנו למינקט לישנא דסגי בב' ראיות בב' בין השמשות

(ii) אבל במסכת נזיר דלא השתמשו בהך לישנא אלא השתמשו בלישנא דחזאי ג' ימים על כרחך דלאו דוקא קאמרי אשר ראי' דיום ג' איצטריך להיות בתחלת לילה

(19) חלק ו' דשיטת מהרש"א

(א) קשיא

(i) מובן אשר ראי' שני' דיום ב' איצטריך שתהא בסוף יום ב' דאי לאו הכי הוה שימור

(ii) ברם למה קובעין אשר ראי' ראשונה של יום ב' אף היא בתחלת הלילה היתה

(ב) תירוץ

(i) כדי שנוכל למימר דמסובבין טומאה מן ראי' א' בתחלת היום עד סוף היום הגם דלא היתה ראי' בתחלת יממא דיום ב'

(ג) פירכא לתירוץ זו

(i) מה לי להסתובב טומאה מתחלת ליל יום ב' מה לי להסתובב טומאה מן איזו שעה בלילה דיום ב' אחר תחלתו

דף פא:

תד"ה אלא לפני זריקה נמי מרצה

דף פא עמוד ב] בד"ה אלא לפני כו' ע"כ לפני זריקת שום דם דאם נזרק אפי' אחד מן כו' עכ"ל צ"ע דמהך מתני' דמהני זריקת א' מן הדמים אפילו בטומאה ידוע שאינו סותר תקשי ליה להך לישנא דבעי למימר דאפי' בטומאת התהום לפני זריקה לא מרצה טפי ה"ל למדחי הך לישנא בפשיטות מהך משנה שלימה מדדחי ליה מהך ברייתא דהמוצא מת מושכב כו' ודו"ק:

תוספות בא"ד ואף על גב דגילוח

בא"ד ואף על גב דגילוח הוה אחר זריקה כו' לרבנן אית להו דתגלחת לא מעכבא כו' עכ"ל יש לדקדק דאכתי לר"א כיון דתגלחת הוה אחר זריקה ומעכבא וסותר אפילו בטומאת התהום אם נודע לו קודם גילוח כמ"ש התוס' לעיל א"כ היאך מצינו למימר בטומאת התהום דאפילו נודע לו לפני זריקה אינו סותר כיון דהגילוח הוא אחריו ונודע לו קודם לכן וסותר לר"א דתגלחת מעכבת ויש ליישב אף על גב דתגלחת מעכבת מ"מ אינו מעכב להיות דוקא אחר זריקה והשתא איירי הכא דכבר גילח קודם זריקה ואח"כ נודע לו קודם זריקת שום דם דאינו סותר בטומאת התהום ודו"ק:

(1) גמרא

(א) ציץ מרצה לטומאת התהום לנזיר אפילו היכא דנודע לו טומאת התהום לפני זריקה

(2) משנה במסכת נזיר כמבואר בר' יוחנן

(א) תיגלחת מעכב לנזיר אליבא דר' אליעזר ולא אליבא דרבנן

(ב) ולכן לר' אליעזר אין ציץ מרצה לנזיר על טומאת התהום שנודע לו לפני תיגלחת ורבנן פליגי עלי' דר' אליעזר וקסברי דמרצה

נודע טומאת תהום	תיגלחת דמעכבא לר' אליעזר	ציץ אינו מרצה לר' אליעזר אבל מרצה לרבנן
-----------------	--------------------------	---

(3) תוספות

(א) קשיא

(i) זריקה מעכבת לנזיר בין לר' אליעזר בין לרבנן

(ii) ותיקשי בין לר' אליעזר בין לרבנן הא דנוקטין בגמרא דידן אשר ציץ מרצה לנזיר אף בנודע לו טומאת התהום קודם זריקה

(ב) תירוץ

(i) מדובר בגוונא דשחיטה מיהת קדמה לידיעה ושחיטה לענייננו חשיב כתחלת זריקה

משנה דידן	שחיטה	נודע טומאת תהום	זריקה דמעכב מ"מ בתר שחיטה אזל	ציץ מרצה
-----------	-------	-----------------	-------------------------------	----------

(4) מהרש"א

(א) הקדמה

(i) מסתבר אשר אף לר' אליעזר מרצה ציץ לנזיר על טומאת התהום שנודע לו קודם זריקה

(ii) השתא

(1) תיגלחת דמעכב לר' אליעזר עושין אותה לאחר זריקה

(2) ונמצא אשר טומאת התהום דנודע לנזיר לפני זריקה ודאי נודע לו לפני תיגלחת

(ב) קשיא

(i) תיקשי לר' אליעזר הא דציץ מרצה בנודע לו לפני זריקה דהוה לפני תיגלחת דמעכבא לר' אליעזר

מסנה דידן לר' אליעזר	שחיטה	נודע טומאת תהום	זריקה דמעכב מ"מ בתר שחיטה אזל	תיגלחת מעכבא לר' אליעזר	ותיקשי האיך מרצה ציץ
-------------------------	-------	-----------------	----------------------------------	----------------------------	-------------------------

(ג) תירוע

(i) אין הכי נמי דתיגלחת מעכבא ברם קידום תיגלחת לפני זריקה לא מעכבא ומדובר באופן דנודע
לו לאחר תיגלחת ומקודם לזריקה

מסנה דידן לר' אליעזר	שחיטה	תיגלחת שלא בזמנו לפני זריקה	נודע לו טומאת התהום	זריקה דמעכב מ"מ בתר שחיטה שאני	וניחא הא דציץ מרצה
-------------------------	-------	--------------------------------	------------------------	-----------------------------------	--------------------

תד"ה המוצא

בד"ה המוצא כו' ההיא משנה דהתם המוצא כו' דהכא ביושב א"ש טפי כו' עכ"ל דבמצוי דהיינו שהיה קבר ידוע שם וכן בהרוג שהרוצח הרגו הרי יש א' בסוף העולם שהכיר בו ניחא אבל ביושב א"ש טפי כו' ולא ניחא להו למימר לרבותא נקט מושכב דמשמע להו דלדיוקא קאמר נמי מושכב כמו המוצא מת כו' וכדאמרי' התם וק"ל:

תד"ה ובקבר

בד"ה ובקבר כו' הקבר מצרפו משום אהל שהכיסוי כו' עכ"ל ל משא"כ הכא שלא נקבר שם
בכוונה אלא שנפל מאליו בקבר מסברא דליכא כיסוי עליו וק"ל:

דף פא:- פ.ב.

תד"ה נטמא וגמרא באו לשורפן בדף פ.ב.

בד"ה נטמא כו' לא הטריחוהו להביא עצים משלו ויכול כו' עכ"ל להך טעמא דאמר לקמן דלפני הבירה מעצי עצמו לא כדי שלא לבייש מי שאין לו ניחא נמי הכא בלאו טעמא דלא הטריחוהו כו' אלא לטעמא דלקמן דמפני החשד הכא אי הווי נטמאין רובו נמי שורפו לפני הבירה מעצי עצמן ליכא חשד כלל ולקמן הוצרך להך טעמא דאפילו אם הוא רוצה למטרח עצמו אין שומעין לו ודו"ק:

דף פב עמוד א] גמרא באו לשורפו בחצרותיהן ומעצי המערכה כו'. יש לדקדק בנטמא רובא ודאי דליכא לאוקמא דהא לפני הבירה בעי כדי לביישו ואפילו בנטמא מיעוטו נמי ליכא לאוקמא דלמה יהיה לב ב"ד מתנה עליו דלא שייך בחצרותיהן האי טעמא שכתבו התוספות בנטמא רובו וי"ל דאיכא לאוקמא בציקנין דלב ב"ד מתנה עליהן דלא לייתי לידי עבירה כמ"ש התוס' וקאמר דדוקא לפני הבירה כדמפרש טעמא וק"ל:

(1) משנה

(א) נטמא קרבן פסח שלם או רובו שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה

(2) גמרא

(א) שורפין אותן לפני הבירה לביישן

(3) תוספות

(א) קשיא

(i) הרי עצי מערכה הקדש הן

(ב) תירוץ

(i) כיון דהכריחוהו לשרוף לפני הבירה לא הטריחוהו עוד להביא עצים משלו ללפני הבירה

(ii) אלא התירו אותו ליהנות מעצי הקדש משום דלב בית דין מתנה עליו

(4) המשך דמשנה כמבואר במהרש"א ד"ה באו לשורפו

(א) נטמא מיעוטו והנותר שורפין אותו בחצרותיהן מעצי עצמן

(ב) דלית צורך לביישן לשרוף לפני הבירה

(ג) וכיון דשרי לשורפן בחצרותיהן לית להן טירחא להשתמש בעצי עצמן ולכן לא מתנה עליהן לב ב"ד להתיר להן להשתמש בעצי מערכה

(5) המשך דמשנה

(א) הציקנין אפילו בנטמא מיעוטו והנותר שורפין אותן לפני הבירה בשביל ליהנות מעצי המערכה

(6) המשך תוספות

(א) היינו טעמא דאי לאו דמתירין לציקנין להשתמש בעצי מערכה היו נמנעין מלשרוף ואתו לידי עבירה ולכן לב ב"ד מתנה להן אפילו בנטמא מיעוטו והנותר

(7) ברייתא

(א) באו לשורפו בחצרותיהן מעצי המערכה אין שומעין להן

- (ב) באו לשורפו לפני הבירה ומעצי עצמן אין שומעין להן
- (8) מהרש"א ד"ה באו לשורפו
- (א) שאלה
- (i) באיזו אופן באו לשורפו
- (1) אי נטמא רובו הרי קבענו במשנה דכדי לביישן איצטריך לשורפו לפני הבירה
- (2) ואי לא נטמא אלא מיעוטו והנותר הלא לב ב"ד אין מתנה עליהן ואסור להן להשתמש בעצי מערכה
- (ב) תשובה
- (i) מוכרח דמדובר בקיצנין בנטמא מיעוטו והנותר
- (9) גמרא – ביאור דברייתא
- (א) שאלה
- (i) אמאי לא שרי לשורפו לפני הבירה ולמיטרח ולהביא לשם עצי עצמו
- (ב) תשובת רב יוסף
- (i) שלא לבייש מי שאין לו
- (ג) תשובת רבא כמבואר ברש"י
- (i) משום החשד
- (1) שאלו היו נוקטין עצי עצמן היו מחזירין לביתן עצים הנשארים
- (2) והרואה חושדן ששורפין לפני הבירה הגם דשרי להן למישרף בחצרותיהן משום דמשתמשים בעצי מערכה לפי שרוצין לגנוב עצי מערכה הנשארים וליהנות מהן
- (3) אבל אלו משתמשין בעצי מערכה נוקטין אשר בקושטא לא יחזירו עצי מערכה לביתן
- (10) מהרש"א ד"ה נטמא
- (א) טעמ' דרב יוסף לברייתא "שלא לבייש מי שאין לו" מספיק נמי לנמק טעמא דמשנה אשר בנטמא רובו משתמש בעצי מערכה
- (ב) אבל טעמו דרבא "מפני החשד" לית למיסמך עליו לנמק טעמא דמשנה דהרי בגוונא דמשנה כולי עלמא יודעין שבאין לפני הבירה כדי לביישן מחמת שנשרף רובו ולא חושדין שבאין לשם כדי לגנוב עצי מערכה הנשארים לאחר שריפה

דף פב.

תד"ה הי' מעמיד

תוס' בד"ה היה מעמיד כו' אפילו בטומאת קריין כו' שער המזרח היינו שער עזרת נשים כו' עכ"ל נראה דר"ל דודאי טמא מת וטמא שרץ מותר בכל מחנה לוייה אלא אפילו בעל קרי שאסור במחנה לוייה שרי לשער עזרת נשים דלאו בכל מחנה לוייה קאמר אלא מעזרת נשים כו' וה"ה דמצי לאוקמא בטבול יום דזב ומצורע אלא דטעמא דכדי לביישן שייך טפי בבעל קרי שהיה לו ליזהר מדברים המביאים לידי קרי אבל הרמב"ם בפירוש המשנה פי' שהיה מעמיד המצורעים בשער המזרח כדי שיהיו מזומנים לזרוק עליהן כו' עכ"ל והוא סותר שמעתין וק"ל:

תוספות ד"ה בשלמא וא"ד ואם תאמר וא"ד לימא

בד"ה בשלמא כו' מיהו יש לדחות דההוא ישרף מוקמיה לשריפתה בקודש כו' עכ"ל ק"ק
דהא הכא אכתי לא אסיק אדעתיה למימר הכי עד דמסיק גמרא גמירי לה כו' כדלקמן וק"ל:

בא"ד וא"ת ואמאי צריך קרא בפסול הדם דכיון דצריך עיבור כו' עכ"ל למסקנא מוקי לה
ההוא קרא לשריפה בקודש אלא למאי דקאמר מעיקרא יוצא בדמה מנלך בשריפה קשיא
להו הכי כיון דבעי עיבור כו' ודו"ק:

בא"ד לימא דלא גמירי הלכתא ומה צריך ג"ש אלא ודאי כו' עכ"ל הך ג"ש צריכא למלתא
אחריתא כדאמרי' בזבחים דיליף בפגול כרת עון עון מנותר כמ"ש התוס' לקמן אלא להך
מלתא דקאמר פיגול טעון עיבור צורה מנלך כו' לא איצטריך גזרה שוה כיון דמסברא בעי
עיבור צורה וק"ל:

דף פב:

תוספות ד"ה ונגמר

[דף פב עמוד ב] בד"ה ונגמר כו' מעון דפיגול ומסברא נימא דישרף מיד וי"ל דבלאו הכי איצטריך למכתב עון בפיגול דבפ"ב דזבחים כו' עכ"ל כצ"ל וכשיטת ר"י שכתבו התוס' לעיל דמסברא ידעינן בפסול הגוף דישרף מיד ודו"ק:

תוספות ד"ה אבל נטמא

בד"ה אבל נטמא כו' ואור"י דה"א מה שנוהג בחולין הוי חומרא [הואיל] ומעשה חול אתעביד ביה וא"ת ונילף ק"ו כו' עכ"ל כצ"ל ובעיקר קושייתם תירץ רש"י דשאני טומאה דפסלה אף בתרומה ומעשר ואפשר דלא ניהא להו בהכי דליכא למפרך הכי בכל הני פסולי דם דלא שייכין בתרומה ומעשר ומה שהקשו התוס' גילף ק"ו מתרומה כו' היינו טומאת קדשים גופה דשאר פסולין לא שייכין למילף מיניה וה"ה דאיכא להקשות נמי נימא ק"ו טומאת קדשים גופה ממעשר שני דמותר לזרים ואפשר דאיכא שום פירכא אחרת דליכא למילף נמי מיניה ודו"ק:

(1) גמרא

(א) הלכתא גמירי לן דפסולי קדש בשריפה אפילו בקדשים קלים

(2) רש"י

(א) קשיא

(i) אמאי איצטריך להלכתא גמירי

(ii) לילף דין פסולי קדשים מטומאת קדשים דכתיב גביהו "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף"

(ב) תירוצ

(i) אי לאו דהלכתא גמירי הוה אמינא דשאני טומאה דחמיר דפוסל תרומה ומעשר

(3) תוספות מקשי קושיית רש"י ומתריצין באופן אחר שאינו מעניינו

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא ניהא להו לתוספות תירוצו דרש"י

(ב) תשובה

(i) דקשה להו דתירוצו דרש"י אינו עולה לפסולי דם דלא שייכי בתרומה ומעשר

(5) המשך תוספות

(א) קשיא

(i) גילף מתרומה טמאה דבשריפה בקל וחומר אשר קדשים דחמיר מכ"ש דבשריפה הן

(6) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי זה עכשיו קבענו דליכא למילף דיני פסולי דם מן תרומה

(ב) תירוצ

(i) אין הכי נמי ותוספות לא הקשו קושייתן אלא לגבי טומאה ולא לגבי פסולי קדשים

(ג) קשיא

(i) ביותר הוה לתוספות להקשות קושייתם מן מעשר שני דקל ביותר דמותר לזרים

(ii) {עיינן בנמוקי הגרי"ב אלו מעשר שני שנטמא בשריפה}

(ד) תירוץ

(i) אפשר דאיכא שום פירכא ללימוד זה

תד"ה ר' יוחנן בן ברוקה

בד"ה ר"י בן ברוקה כו' הוראת שעה היתה דעדיין לא פירש להם עיבור צורה כדפי' בקונט' כו' עכ"ל היינו כפי מה שפירש רש"י לקמן דלא גמרי רבנן דורות משעה דליכא לפרושי מקרבן שעה דהא קרבן דורות היה דהיינו שעיר ר"ח אלא דר"ל הוראת שעה דעדיין לא פירש להם דין עיבור צורה באותה שעה וכבר דחו התוס' לקמן פירושו בפסול דם דמסברא בעי עיבור צורה וכמו שתירץ רשב"א הכא דלא שייך הכא הוראת שעה היתה באיננות דמסברא בעי עיבור צורה דפסול בעלים הוא ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) פסול הגוף נשרף לאלתר ולא בעי עיבור צורה

(2) הקדמה ב'

(א) תוספות ד"ה בשלמא בדף פב. קובעים

(i) דמן הסברא היינו אומרים אשר פסול דם ופסול בעלים אינן נשרפין לאלתר אלא בעי עובר צורה

(ii) ולכן אין דינן בשריפה לאלתר אלא למאן דס"ל דאיכא לימוד אשר דינו בשריפה לאלתר

(3) ברייתא בדף פג.

(א) ר' יוסי הגלילי יליף ככה דחטאת חיצונה דאית לי' פסול דם הריהו בשריפה לאלתר

(i) אהרן שרף לאלתר שעיר ראש חודש שהוא חטאת חיצונה

(ii) אמר לי' משה לאהרן הן לא הובא דמו פנימה ולא הי' לו פסול דם

(iii) ומשמע הא אלו הובא דמו פנימה שפיר הוה עביד אהרן דשרפו לאלתר

(4) רש"י שם

(א) רבנן דר' יוסי פליגי עלי' דקסברי דדורות משעה לא ילפינן

(5) תוספות שם ד"ה אמר להן

(א) רש"י כיוון למימר דרבנן סברי

(i) דהיינו טעמא דאלו הובא דמה פנימה שפיר הוה עביד אהרן דשרפו לאלתר משום דאכתי לא

הורה משה דין לדורות דבעי עיבור צורה

(ii) אבל בסוף אכן הורה משה דבעי עיבור צורה וכך הלכה לדורות

(ב) קושיית רשב"א לרש"י

(i) אלו בקושטא אכתי לא הורה משה אז מסברא הוה בעי עיבור צורה כדקבעו תוספות לעיל

(6) גמרא דף פב:

(א) ר' נחמ' יליף מן חטאת חיצונה דאהרן אשר פסול בעלים נשרפין לאלתר דמשמע דאלו הי' לאהרן דין

אונן דפסול בעלים הוא מובן הי' דשפיר עשה ששרפוה לאלתר

(ב) פרטי לימוד זה אינן מעניננו

(7) תוספות ד"ה ר' יוחנן בן ברוקה כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) דלמא היינו טעמא דשרפוה לאלתר משום דמשה אכתי לא הורה דין לדורות דבעי עיבור צורה

(ב) תירוץ

(i) לפי סברת תוספות בד"ה בשלמא ניהא דאלו בקושטא אכתי לא הורה משה לדורות אז מסברא הוה בעי עיבור צורה

דף פג.

תוספות ד"ה רבה מוסיף

[דף פג עמוד א] בד"ה ורבה מוסיף כו' פסולה דחטאת כו' היינו לפני זריקה כו' ואלבא דר"י מסיק מדקא מוסיף כו' עכ"ל הא ודאי דר"י בין לפני זריקה ובין לאחר זריקה קאמר כמ"ש התוס' אלא דאימא ר"י הגלילי הכא לית ליה אלא לפני זריקה דאיירי ביה ואהא תירצו דרבה לא מפליג כו' וק"ל:

(1) משנה

(א) ר' יוחנן בן ברוקה אית לי' אשר קרבן פסח שנטמאו בעלים או מתו ישרף מיד ולא בעי עיבור צורה

(2) גמרא כמבואר במהרש"א

(א) ר' יוחנן

(i) בנטמאו בעלים או מתו אין לחלק בין לפני זריקה ללאחר זריקה

(ii) ולכן לר' יוחנן בן ברוקה ישרף מיד אפילו בנטמאו בעלים אחר זריקה

(ב) רבה מוסיף לר' יוחנן אשר אף ר' יוסי הגלילי בברייתא מסוימת אית לי' דבפסול בעלים ישרף מיד אפילו בנטמאו בעלים אחר זריקה

(3) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) פסולה דחטאת בברייתא דר' יוסי הגלילי לפני זריקה היתה

(ב) תירוץ

(i) רבה דמשתמש בלשון "מוסיף" מוכח דס"ל כר' יוחנן דאין לחלק בין לפני זריקה ללאחר זריקה

(ii) ולכן קאמר רבה אשר גם ר' יוסי הגלילי לא מחלק בין לפני זריקה ללאחר זריקה

תוספות ד"ה אמר להן הן

בד"ה א"ל הן כו' וקשה דלעיל יליף מחטאת כו' והיינו כרבנן דר"י ואינהו לא בעי כו' עכ"ל לפי מה שכתבו התוספות לעיל דסוגיא דלעיל אזלא אליבא דר"י דס"ל דפסול הדם הוי פסול בגופו לק"מ אלא שהתוס' דחו לעיל פי' זה ע"ש וק"ל:

(1) הקדמה א'

(א) פסול הגוף נשרף לאלתר ולא בעי עיבור צורה

(2) הקדמה ב'

(א) תוספות ד"ה בשלמא בדף פב. קובעים

(i) דמן הסברא היינו אומרים אשר פסול דם ופסול בעלים אינן נשרפין לאלתר אלא בעי עובר צורה

(ii) ולכן אין דינן בשריפה לאלתר אלא למאן דס"ל דאיכא לימוד אשר דינו בשריפה לאלתר

(3) ברייתא בדף פג. כמבואר בגמרא

(א) ר' יוסי הגלילי לשיטת ר' יוחנן אית לי' אשר פסול הדם דינו כפסול הגוף לישרף מיד ויליף לי' ככה

(i) אהרן שרף לאלתר שעיר ראש חודש שהוא חטאת חיצונה

(ii) אמר לי' משה לאהרן הן לא הובא דמו פנימה ולא הי' לו פסול דם

(iii) ומשמע הא אלו הובא דמו פנימה שפיר הוה עביד אהרן דשרפו לאלתר

(4) תוספות ד"ה אמר לי' הן

(א) שיטת ר"י

(i) רבנן דר' יוסי פליגי עלי' דר' יוסי הגלילי ואית להו אשר פסול דם לא חשיב כפסול הגוף ולא בעי למילף מן חטאת אהרן שום דין שריפה

(ii) דסבירא להו

(1) דלא אמר משה לאהרן אלא דאלו הי' לו פסול דם שפיר הוה עביד אהרן דלא אכלוהו

(2) אבל לא אמר לי' דשפיר הוה עביד דשרפוה כל עיקר

(5) גמרא דף פב. לפי הבנתו הראשונה דרשב"א בתד"ה בשלמא בדף פב.

(א) שאלה

(i) ר' יוסי הגלילי לשיטת ר' יוחנן דאית לי' אשר פסול דם כפסול הגוף וישרף לאלתר

(ii) מנא לי' הא

(ב) תשובה

(i) מן חטאת חיצונה כדאיתא בברייתא

(6) גמרא דף פב. לפי מסקנא דרשב"א בתד"ה בשלמא בדף פב.

(א) שאלה

(i) רבנן פליגי עלי' דר' יוסי הגלילי בדף פג. ואית להו אשר פסול דם בעי עיבור צורה שלא כפסול הגוף

(ii) עכשיו

(1) הא נודע לן דלרבנן אלו דינן בשריפה בעי עיבור צורה מן הסברא

(2) ברם מנא לן דלפסול דם איכא דין שריפה כל עיקר

(ב) תשובה

(i) ילפי מן חטאת אהרן דדינו בשריפה

(7) המשך תוספות ד"ה אמר להן הן

(א) קשיא לשיטת ר"י דס"ל אשר רבנן לא ילפי דין שריפה כל עיקרן מן חטאת אהרן

(8) מהרש"א

(א) שים לב אשר להוה אמינא דרשב"א שם לא קשה מידי דלשיטה זו סוגיא דגמרא בדף פב. בשיטת ר'

יוסי הגלילי שקלי וטרי

תד"ה בו בכשר

בד"ה בו בכשר כו' שמא יפקע כדאמרינן לקמן א"נ ע"י גומרתא טריחא כו' עכ"ל האי טעמא דאמר רבא לקמן משום הפסד קדשים כו' לא שייך הכא כיון דנעשה נותר ופסול לית ביה הפסד קדשים מיהו האי טעמא שכתבו התוס' הכא דטריחא היא ה"מ למימר התם דלכך אין נימנין על מוח שבקוליות דטריחא מלתא להוציאו על ידי גומרתא ודו"ק:

(1) ברייתא בדף פד:

(א) אין נמנין על מוח שבקולית מפני שאסור לשוברה ולהוציא למוח

(2) גמרא

(א) קשיא

(i) נייתי גומרתא ונייחית עלי' ונקלה ונפקא למוח דידי'

(ב) תירוץ

(i) אביי

(1) חיישינן דלמא מחמת הגחלת פקע במקום אחר ויישבר באיסור

(ii) רבא

(1) חיישינן דילמא אכל נורא ממוח דידי' וקא מפסיד לקדשים בידיה

(3) ברייתא בסוגיא דידן

(א) איצטריך למישרף עצמות קרבן פסח לפי שאפילו לאחר שנתותר מוח שבהן וחייב לשרוף למוח אכתי אסור לשבור לעצמות להסיר המוח

(4) תוספות

(א) קשיא

(i) לחלוץ למוח ע"י גומרתא ולא יצטרך לשבור לעצמות

(ב) תירוץ א'

(i) כעין טעמא דאביי בדף פב: אסור לחלצי' בגומרתא דחיישינן דלמא פקע

(ג) תירוץ ב'

(i) ע"י גומרתא טריחא לי' מילתא למיעבד

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא מביאין תוספות טעמא דרבא דאסור להניח גומרתא מחמת הפסד קדשים

(ב) תירוץ

(i) הכא כבר ניתותר ופסול כולו וליכא הפסד קדשים

(ג) קשיא

(i) אמאי לא מתרצי התם דלהכי אין נמנין על עצם שבקולית משום דטריחא לי' מילתא להניח גומרתא

דף פג-פג:

גמרא ואי ס"ד שימוש נותר מילתא היא ורש"י ד"ה עצמות קדשים

גמ' ואי ס"ד שימוש נותר מילתא היא עצמות קדשים אמאי כו' יש לדקדק ואלא מאי שימוש נותר לאו מילתא היא עצמות הפסח אמאי ישרפו לשברן לר"ש וי"ל דאי שימוש נותר לאו מילתא מתוקמא מיהת שפיר כר"י דא"א לשברן כיון דהיה להן שעת הכושר ואין להקשות ואימא דשימוש נותר מילתא היא ומתוקמא כולה בפשיטות כר"ש ומיירי בשעדיין לא נעשה נותר וקאמר דבקדשים אינו טעון לשרפן דיוכל לשברן עכשיו קודם שנעשין שימוש נותר ולשרפן משא"כ בעצמות פסח דע"כ טעונין שריפה כיון דלא יוכל לשברן עכשיו עד אחר שנעשין נותר וה"ל שימוש נותר וטעונין שריפה די"ל דבקדשים בכה"ג שעדיין לא נעשו נותר לא איצטריך למתני דודאי אין טעונין שריפה אז כיון דיוכל לשברן וק"ל:

[דף פג עמוד ב] פירש"י בד"ה עצמות קדשים כו' דאי מצאן חלוצין לא חמיר שימוש נותר כולי האי כו' עכ"ל לכאורה קשה אמאי אין שורפין מספק דטפי אית לן למימר דבתר איסורייהו חלצינהו בהיתר אליבא דר"ש מדנימא דחלצינהו באיסור קודם שנעשה נותר וא"כ תבעי שריפה וי"ל דבעי לאוקמא הך ברייתא בכה"ג אליבא דר' יעקב דס"ל דבתר דהוה נותר איכא נמי איסור שבירה דהשתא במצאן חלוצים הוה ספק גמור ולא חמיר שימוש נותר שהוה רק מדרבנן ליבעי שריפה מספק ואפשר דמשמע ליה לרב זביד מדקתני מפני התקלה דאתי' כר' יעקב דהוה תקלה אף אחר שנעשה נותר ולכך מוקי לה בכה"ג ולא מוקי לה במצאן כולן חלוצין וכר"ש דא"כ לא הוה תקלה רק קודם איסורא כמ"ש התוס' לעיל ודו"ק:

(1) הקדמה א

(א) שקלי וטרי בגמרא אלו שימוש נותר מילתא היא

לאחר דאיתותר מוח אלו ליכא איסור שבירה	לאחר דאיתותר מוח אלו ליכא איסור שבירה	
חייבין בשריפה בין מחמת עצמן בין מחמת מוח שבהן דלא מצי חליץ למוח על ידי שבירה	חייבין בשריפה מחמת עצמן (משום שכבר שימשו לנותר) אף אלו לאחר כך חולץ למוח	שימוש נותר מילתא
חייבין בשריפה מחמת מוח שבהן דלא מצי חליץ למוח על ידי שבירה	אינן בשריפה מחמת עצמן וגם אינן בשריפה מחמת מוח שבהן דהרי שרי לחלוץ למוח על ידי שבירה	שימוש נותר לאו מילתא

(2) הקדמה ב'

(א) ר' שמעון

(i) שבירת עצם מותר לאחר שנתותר

(ב) ר' יעקב

(i) שבירת עצם אסור אפילו לאחר שנתותר

(3) ברייתא

(א) עצמות קדשים אין טעונין שריפה משום דלית בהו איסור שבירה

(ב) עצמות פסח טעונין שריפה "מפני התקלה"

(4) רש"י

- (א) "מפני התקלה" משמעו משום איסור שבירת עצם
- (5) גמרא
- (א) קשיא
- (i) אי ס"ד שימוש נותר מילתא היא
- (ii) הרי עצמות קדשים שימשו לנותר ואסורין מחמת עצמן וליבעי שריפה
- (6) מהרש"א בד"ה ואי סלקא דעתך
- (א) קשיא א'
- (i) לעולם אימא לך דשימוש נותר מילתא היא ומדובר בדאכתי לא נתותר
- (1) עצמות קדשים לא טעונין שריפה דיכול להיות שיחלוץ למוח בשבירה לפני שנתותר ולפני ששימשו לנותר
- (2) עצמות פסח טעונין שריפה דאסורי בשבירה לכולי עלמא לפני שנתותר ובלי ספק ישמשו למוח כשיתותר בעתיד
- (ב) תירוץ
- (i) במהלך זה ליכא שום רבותא לקדשים
- (ג) קשיא ב'
- (i) ולטעמך אשר שימוש נותר לאו מילתא היא תיקשי דעצמות פסח אמאי ישרפו לאחר דניתותר
- (ii) לשברן אליבא דר' שמעון לחלוץ למוח שבהן
- (ד) תירוץ
- (i) אי שימוש נותר לאו מילתא מצינא לאוקמה לברייתא כר' יעקב דס"ל דאסור לשבר עצמות פסח שנתותרו
- (7) המשך דגמרא
- (1) תירוץ דרב נחמן בר יצחק
- (א) לעולם אימא לך דשימוש נותר מילתא היא
- (ב) וברייתא אזלא בשיטת ר' שמעון דשבירת עצם בפסח מותר לאחר שניתותר ומיירי כשמצא לעצמות חלוצין מן מוח שהי' בהן
- (ג) השתא
- (i) בעצמות קדשים דמותר לשברן נקטינן דחלצינהו קודם זמן איסורן ואין כאן שימוש נותר
- (ii) בעצמות פסח דלכולי עלמא אסור לשוברן קודם זמן איסורן נקטינן דלא שברן קודם זמן איסורן אלא שוברן לאחר זמן איסורן אליבא דר' שמעון דאז מותר לשוברן והלכך יש כאן שימוש נותר וטעונין שריפה
- (2) תוספות ד"ה אימור לבתר איסורא חלצינהו
- (א) קשיא
- (i) אלו כבר שבורין הן אמאי קתני בברייתא דחיישינן לתקלה דמשמעו דחיישינן שישבור עצמות עכשיו
- (3) המשך דגמרא

(א) תירוץ דרב זביד

- (i) לעולם אימא לך דשימוש נותר מילתא היא
- (ii) וברייתא מצי אזלא בין בשיטת ר' שמעון בין בשיטת ר' יעקב ומיירי כשמצא לעצמות בצבורין ובדק בעליונים ומצאן חלוצין
- (iii) השתא
- (1) בעצמות קדשים דמותר לשברן נקטינן דחלצינהו כולן קודם זמן איסורן ואין כאן שימוש נותר ולא צריך למיבדק לכולן
- (2) בעצמות פסח דלכולי עלמא אסור לשוברן קודם זמן איסורן ויכול להיות דאותן שלא בדק לא שבר מפני האיסור ושימשו לנותר ולכן איצטריך למבדק לעצמות ולשרוף אותן שלא שנשברו

(4) רש"י

(א) שאלה

(i) מהו נקודת מחלוקת דרב נחמן בר יצחק ורב זביד

(ב) תשובה

- (i) חלק א' – הי לך ביאור ביותר עיון לשיטות רב נחמן בר יצחק ורב זביד
- (1) רב נחמן בר יצחק אית לי' לגבי עצמות קרבן פסח שמצאן שבורין וחלוצין
- (א) דכיון דלכולי עלמא אסור לשוברן לפני שנתותרו
- (ב) חיישינן מספק דשוברן לאחר דנתותרו דאז מותר לשוברן אליבא דר' שמעון ודלכן חייבין שריפה מספק משום דשימוש נותר מילתא היא

(ii) חלק ב'

- (1) רב זביד אית לי' אשר איסור דשימוש נותר אינו חמיר כל כך להצריך שריפה באופן שבורין וחלוצין דליכא אלא ספק אשר שברן וחלצן לאחר דנתותרו ונאסור מחמת שימוש נותר
- (2) ולכן עדיף לי' ליבעי שריפה דיקא לעצמות שנבדקו ונמצאו שאינן שבורין ובודאי שימשו לנותר

(5) מהרש"א

(א) קשיא לרש"י

- (i) הרי נימק רב נחמן בר יצחק דנוקטין אשר שוברן לאחר דנתותרו לא מצד חומרא וספק אלא מצד דודאי בתר דנתותרו חלצינהו בהיתר אליבא דר' שמעון ולא חלצינהו באיסור קודם שנתותרו

(ב) תירוץ

- (i) שלא כרש"י
- (ii) היינו טעמא דפליג רב זביד על רב נחמן בר יצחק משום דרב זביד בעי לאוקמי לברייתא אף אליבא דר' יעקב ובציוור דרב נחמן בר יצחק לית לאוקמי לברייתא אליבא דר' יעקב
- (iii) דהרי

(1) לר' יעקב בציוור דרב נחמן בר יצחק איכא ספק גמור דאו דחולצן באיסור קודם זמן איסורן ולא שמשו נותר ואינן בשריפה או דחולצן באיסור לאחר זמן איסורן ושימשו נותר והריהן בשריפה

(2) ולא מסתבר לרב זביד בגוונא דספק זה לחייב שריפה מחמת שימוש נותר דאינו אלא דרבנן

(6) המשך מהרש"א

(א) הי לך מהלך אחרת לפרש טעמא דרב זביד לא נייחא לי' שיטת רב נחמן בר יצחק

(i) רב זביד עדיף לי' לאוקים לברייתא דקתני "מפני התקלה" כר' יעקב דאית לי' אשר איסור שבירת עצם עומד בתוקפו אף עכשיו כשבא שאלה לפנינו לאחר שנתותר ותיבות "מפני התקלה" יש להן פשיטות משמען

(ii) מה שאין כן לר' שמעון כדביארנו לעיל בקושיית תוספות בד"ה אימור

תד"ה אי אמרת בשלמא

תוס' בד"ה אא"ב כו' דלאו בשר גמור הוא שיהא טעמו כו' עכ"ל ר"ל ולהכי לא הוה בכלל נותר דמתניתין וחשיב ליה באנפיה נפשיה מיהא מלתא דרב דחויך מגידי צואר דלאו בשר נינהו ליכא לפרוקי הכי דלאו בשר גמור דמנ"מ הוא לענין דינא ודו"ק:

- (1) גמרא כמבואר ברש"י
 - (א) אמר רב יהודה אמר רב גידי צואר לאו בשר נינהו
 - (2) רש"י
 - (א) ולא נמנין עליהן ואין אדם יוצא בהן ידי חובתו
 - (3) משנה
 - (א) נותר וגידי צואר ישרפו בט"ז
 - (4) גמרא
 - (א) קשיא לרב יהודה אמר רב
 - (i) הני גידין דמשנה היכי דמי אילימא גידי בשר ניכלינהו ואי דאיתותר היינו נותר ואמאי חשיב להו באנפי נפשייהו
 - (ii) אלא פשיטא גידי צואר
 - (1) אי אמרת בשלמא בשר אתא שפיר דאמטו להכי בעי שריפה
 - (2) אלא אי אמרת לאו בשר נינהו למה לי שריפה
 - (5) תוספות כמבואר במהרש"א
 - (א) קשיא
 - (i) אמאי נקטו דאלו גידי צואר בשר נינהו אתא שפיר
 - (ii) תיקשי לך הא גופא דהקשו לגידי בשר ממש: אילימא גידי בשר ניכלינהו ואי דאיתותר היינו נותר ואמאי חשיב להו משנה באנפי נפשייהו
 - (ב) תירוץ
 - (i) לגבי גידי בשר שקלי וטרי בגמרא אלו בשר גמור הן דאית להו טעם בשר ולהכי הקשו "ניכלינהו"
 - (ii) אבל גידי צואר נקטי בגמרא בפשיטות דלאו בשר גמור הן דהרי לית להו טעם בשר ולכן לא הקשו "ניכלינהו"
 - (iii) ולא שקלי וטרי אלא אם גידי צואר יש להן דין בשר לגבי שריפה
 - (6) מהרש"א
 - (א) חלק א'
 - (i) תירוצו של תוספות מנמק גם כן טעמא דמשנה חשיב גידי צואר באנפי נפשי' ולא כמין נותר
 - (ii) דהיינו משם דשריפת גידי צואר אינה מבוססת על דין נותר של בשר גמור
 - (ב) חלק ב'
 - (i) קשיא

(1) ליפרש' אף להך דרב יהודה אמר רב דהא דקאמר אשר גידי צואר לאו בשר נינהו משמעו דלאו בשר גמור הן אבל אכן הרי הן בשריפה ולכן לא תיקשי לי' ממתניתין

(ii) תירוץ

(1) במשנה

(א) לא קאמר בהדיא דאין להן טעם בשר אלא דאנחנו סומכין על מונח זה לנמק הא דמנאן לגידי צואר באנפי נפשייהו

(2) משא"כ לרב

(א) דקאמר בהדיא דלאו בשר נינהו

(ב) ולא הול"ל הכי אי לאו דנוגע להלכה למעשה

תד"ה ולא עולת

בד"ה ולא עולת כו' דקרא דבכל מושבותיכם גלי על במועדו כו' דשייכא אף גבי טומאה ובכל הקרבנות עכ"ל לענין עולת שבת בשבת מגופיה דקרא ילפינן לה ולא איצטריך למועדו בתמיד של שבת אלא לענין טומאה מג"ש מפסח כדאמרינן בריש אלו דברים וכן מה שכתבו דנקט התם במועדו משום כל הקרבנות היינו מוסף של יום טוב ור"ח דדוחין שבת דילפינן לה בפרקין מדכתיב בהו לשון מועד מיהו ק"ק בדבריהם דהא התם אאברי' של ע"ש קאמר וריב"א מסופק לעיל בשאר קרבנות דלאו תמיד אי מהני בהו משלה בהן האור ואפשר דלא מסתפק אלא בנדריים ונדבות שאינם חובה אבל מוספי י"ט ור"ח הוי חובה כמו תמיד ודוחה שבת וק"ל:

דף פד.

תד"ה הואיל ומתאכלי

[דף פד עמוד א] בד"ה הואיל ומתאכלי כו' דראשי כנפים והסחוסין יש עליהן שם בשר יותר מבגידים ופריך לר"י כו' דהוא רבותא טפי כו' עכ"ל ובהכי יתיישב נמי דלא תקשה לר"י למאי דהדר ביה ועור ראש של עגל הרך לא הוה כבשר ומ"ש מראשי כנפים והסחוסין דקתני במתני' דהוה בשר כיון דמתאכל בשור הגדול בשלקא דע"כ עור ראש של עגל נמי מתאכיל בשור הגדול בשלקא דאל"כ לא הוה איצטריך ליה למימר דהדר ביה מגידים דמתאכיל בשור הגדול בשלקא אלא דאיכא לפלוגי כמ"ש התוספות הכא דראשי כנפים והסחוסין יש עליו שם בשר יותר מעור של עגל הרך וק"ק לפ"ז ר"ל דפריך לר' יוחנן מראשי כנפים והסחוסין הני אין אבל גידין לא דאל"כ ליתני רבותא טפי בגידין כמ"ש התוס' תקשה ליה לנפשיה דליתני רבותא טפי בעור ראש העגל הרך דלא הוי עליה שם בשר כ"כ כמו ראש כנפים והסחוסין ויש ליישב בדוחק ודו"ק:

(1) ברייתא

(א) כל הנאכל בשור הגדול בשלקא יאכל בגדי הרך בפסח ונמנין עליו בפסח ומה הן ראשי כנפים והסחוסין

(2) גמרא כמבואר בתוספות

(א) גידין שסופן להתקשות

(i) ר' יוחנן אמר נמנים עליהם בפסח דבתר השתא אזלינן

(ii) ריש לקיש אמר אין נמנים עליהם דבתר בסוף אזלינן

(ב) איתיבי' ריש לקיש לר' יוחנן

(i) הרי בברייתא קתני "כל הנאכל בשור הגדול ... ומה הן ראשי כנפים והסחוסין נמנין עליו בפסח"

(ii) הני אין אבל גידין הסופן להתקשות לא

(ג) תירוץ דר' יוחנן כמבואר בתוספות

(i) תני הני והוא הדין להני

(1) דר' יוחנן אזיל בתר השתא לכל דבר הנאכל בשור הגדול בשלקא

(2) וגידין שסופן להתקשות נאכלין בשור הגדול בשלקא בדומה לראשי כנפים והסחוסין

(3) תוספות

(א) קשיא לריש לקיש

(i) אכן מוכח מברייתא דאזלינן בתר השתא בכל דבר הנאכל בשור הגדול בשלקא

(ב) תירוץ

(i) ריש לקיש יאמר לך דאין למידק מברייתא אלא דבדבר שיש עליו "שם בשר יותר" – כעין ראשי כנפים והסחוסין – אזלינן בתר השתא אם נאכלין בשור הגדול בשלקא

(ii) ומקשה לר' יוחנן דאלו לא איצטריך "שם בשר יותר" הוה לה לברייתא למישתעי בגידין שסופן להתקשות שהן רבותא יותר מן ראשי כנפים והסחוסין

(4) המשך דגמרא

- (א) בסוף הדר ב' ר' יוחנן ואית לי' אשר בתר בסוף אזלינן
- (i) בין לענין יציאת ידי חובת פסח בגידין שסופן להתקשות הגם דנאכלין בשור הגדול בשלקא
- (ii) בין לענין טומאה שאין מעניננו ואף לענין יציאת ידי חובת פסח בעור הראש של עגל הרך הגם דנאכל בשור הגדול בשלקא
- (5) מהרש"א
- (א) קשיא לר' יוחנן לבתר דהדר בי
- (i) מאי שנא ראשי כנפים והסחוסין דבריייתא קתני בהדיא דאזלינן בתר השתא כיון דנאכלין בשור הגדול בשלקא
- (ב) תירוץ
- (i) בדומה לאופן בו נימקו תוספות שיטת ריש לקיש כך מפרשין שיטת ר' יוחנן לבתר דהדר בי'
- (ii) דמיהת בדבר הנאכל בשור הגדול בשלקא אזלינן בתר השתא בדבר שיש בו "שם בשר יותר" כעין ראשי כנפים והסחוסין
- (iii) אבל עור הראש של עגל הרך כעין גידין שסופן להתקשות הן דאין להן שם בשר יותר
- (6) רש"י
- (א) ריש לקיש גופי' אזיל בתר השתא לגבי עור הראש של עגל הרך
- (7) מהרש"א
- (א) קשיא
- (i) תיקשי לריש לקיש אותה קושיא שהקשה ריש לקיש לר' יוחנן לפני דהדר ב' ר' יוחנן
- (ii) דהיינו
- (1) כיון דקבענו אשר עור הראש של עגל הרך אין לו "שם בשר יותר" ובזה שונה מן ראשי כנפים והסחוסין
- (2) הוה לה לבריייתא למילף דאזלינן בתר השתא בעור הראש של עגל הרך לגבי פסח דיותר רבותא היא מלמילף דאזלינן בתר השתא בראשי כנפים והסחוסין

דף פד:

תד"ה אבר שיצא ותד"ה היתה לו

[דף פד עמוד ב] בד"ה אבר שיצא כו' תימה אמאי חשיב ליה כשר טפי מבר אכילה כו' עכ"ל לא ידענא אמאי לא תמהו בכה"ג לעיל מיניה בהיתה לו שעת הכושר ונפסל איכא בינייהו אמאי הוי כשר טפי מבר אכילה דבשעה שאינו ראוי לאכילה לאו כשר הוא גם לקמן הביאו התוספות ראייה מההיא דאבר שיצא כו' אהך דהיתה לו שעת הכושר כו' טפי נפיק מאכילה מדנפיק מתורת כשרות משום דשויך ודומין הן מלתייהו דאינו מוכרע כ"כ להיות כשר מראוי לאכילה אבל בשבירת עצם מבע"י ודאי דניחא טפי הוה כשר מבע"י מראוי לאכילה וכן בנא ובאליה ניחא דהוה טפי כשר מראוי לאכילה וכן לעיל בפסח הבא בטומאה ניחא דהוי ראוי לאכילה טפי מכשר ודו"ק:

בד"ה ה"ג היתה לו כו' ואית דגרס לעיל כו' למ"ד כשר לאו כשר הוא ולמ"ד יאכל בר אכילה כו' עכ"ל צ"ע דהא רב יוסף דחי הך אוקמתא דפסח הבא בטומאה א"ב משום דרבי לאקולי קאתי והיינו דתנא בתרא לאטפויי התירא דשבירה קאתי ולפי גירסא זו תקשי ליה לנפשיה דהא ר' מחמיר ויש ליישב דאיכא לפרושי דקאמר רב יוסף דר' לאקולי קאתי לא משום דתנא בתרא לטפויי התירא קאתי אלא דה"פ דבפסול טומאה דהוי מעיקרא ואין שעת הכושר רבי ודאי נמי לקולא קאמר בשבירת עצם ולא פליג אלא בהיה לו שעת הכושר דלאו פסול {כשר} מקרי ובר אכילה הוא ודוחק ויותר נראה דלפי אותה גירסא שכתבו התוס' ל"ג נמי הא דר' לאקולי קאתי אלא דהא פסול הוא והיינו פסול מעיקרא וק"ל:

(1) ברייתא

(א) תנא קמא

(i) ועצם לא תשבור בו בכשר ולא בפסול

(ב) רבי

(i) בבית אחד יאכל ועצם לא תשבור בו

(ii) כל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם

(iii) ושאיין ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם

(2) גמרא

(א) קשיא

(i) מאי בינייהו דתנא קמא ורבי הרי לכאורה כל היכא דאינו כשר אינו ראוי לאכילה

(3) תירוץ דר' ירמ'י

(א) פסח הבא בטומאה איכא בינייהו

(i) לת"ק

(1) פסול הוא דטומאה דחוי' ולא הותרה

(2) והלכך אין בו משום שבירת עצם

(ii) לרבי

(1) בר אכילה הוא ונאכל בטומאה

(2) והלכך יש בו משום שבירת עצם

(4) רב יוסף

(א) פליג אר' ירמי'

(i) דלר' ירמי' אתי רבי לאחמורי ולחייבי' בשבירת עצם

(ii) ורב יוסף ס"ל דרבי לאקולי קא אתי דהיינו לאטפויי התירא דשבירה

(ב) והלכך משני רב יוסף דבהיתה לו שעת הכושר ונפסל איכא בינייהו

(ג) כלומר דבהיתה לו שעת הכושר

(i) לגרסא דידן

(1) לת"ק כשר מיקרי והלכך יש בו משום שבירת עצם

(2) ולרבי מיהת השתא אינו ראוי לאכילה והלכך אין בו משום שבירת עצם

(ii) לגרסא דיש ספרים

(1) לת"ק פסול מיקרי והלכך אין בו משום שבירת עצם

(2) לרבי ראוי לאכילה חשיב והלכך יש בו משום שבירת עצם

(5) מהרש"א ד"ה הכי גרסינן

(א) קשיא לגרסא דיש ספרים

(i) קבענו דרב יוסף פליג אר' ירמי' מחמת דרבי לאקולי קא אתי ולאטפויי התירא דאין בו משום שבירת עצם

(ii) ולא יתכן אשר לתשובת רב יוסף קסברי רבנן דאין בו משום שבירת עצם ורבי קסבר דיש בו משום שבירת עצם

(ב) תירוץ א' והיא דוחק

(i) משמעו דרב יוסף באמרו אשר "רבי לאקולי קא אתי" אינו דרבי מיקל לגבי ת"ק

(ii) אלא כוונתו

(1) להפריך תשובת ר' ירמי' דקאמר אשר בפסח הבא בטומאה הגם דלא היתה לו שעת הכושר לרבי מכל מקום ראוי לאכילה היא ויש בו משום שבירת עצם

(2) ועל זה קאמר רב יוסף דבגוונא זו ס"ל רבי דלאו ראוי לאכילה מיקרי ולכן באופן זה מודה רבי לרבנן דאין בו משום שבירת עצם

(ג) תירוץ ב'

(i) תירוץ זו דומה לתירוץ א' ברם מוסיפה דבקושטא לא גרסינן בדברי רב יוסף "דרבי לאקולי קא אתי" ובמקומו גרסינן "רב יוסף אמר כי האי גוונא (דר' ירמי') דכולי עלמא אין משום שבירת עצם דהא פסול (מעיקרא) היא" ולא היתה לו שעת הכושר

(6) המשך דגמרא ואוקימתות שלא הוזכרו לעיל

(א) שיטת אביי

(i) תנא קמא ורבי פליגי בדין שבירת עצם מבעוד יום

(1) תנא קמא אית לי' דמחמת דכשר הוא יש בו משום שבירת עצם אפילו מבעוד יום

- (2) רבי אית לי' דכיון דאכתי אינו ראוי לאכילה לית בי' משום שבירת עצם מבעוד יום
- (ב) שיטת רב פפא
- (i) תנא קמא ורבי פליגי לגבי שבירת אבר שיצא מקצתו מירושלים וצריך לחתוך את היוצא
- (1) תנא קמא אית לי' דהאי כשר מיקרי שהרי הפנימי כשר
- (2) רבי אית לי' דהאי לאו בר אכילה הוא דבמקום שבירה אינו ראוי לאכילה
- (ג) שיטת רב ששת ברי' דרב אידי
- (i) תנא קמא ורבי פליגי בדין קרבן נא
- (1) תנא קמא אית לי' דהאי כשר מקרי
- (2) רבי אית לי' דמכל מקום אינו ראוי לאכילה עד שנעשה צלי
- (ד) שיטת רב נחמן בר יצחק
- (i) תנא קמא ורבי פליגי בדין שבירת האלי'
- (7) תוספות ד"ה אבר שיצא מקצתו
- (א) קשיא
- (i) לרב פפא אמאי חשיב לי' "כשר" ולא חשיב לי' "בר אכילה"
- (8) מהרש"א ד"ה אבר שיצא
- (א) קשיא
- (i) אמאי לא הקשו תוספות אותו קושיא לרב יוסף דהיינו אמאי נוקט רב יוסף דלאחר שעבר שעת הכושר הרי הוא כשר אבל אינו בר אכילה
- (ii) ואכן תוספות בד"ה היתה לו שעת הכושר מדמין ציור דרב יוסף לציור דרב פפא
- (ב) ברם
- (i) באוקימתא דשבירת עצם מבעוד יום וכן בנא ובאלי' מובן שפיר דמיקרי כשר ולא מיקרי ראוי לאכילה
- (ii) ובאוקימתא דר' ירמ' בפסח הבא בטומאה ניחא דמקרי ראוי לאכילה ולא מקרי כשר

תד"ה איתמר אבר שאין עליו כזית

בד"ה איתמר אבר כו' ובפלוגתא דרבינא ורב אשי קמיפלגי כו' והא דמסיק אילימא דאין עליו כזית בשר כלל כו' עכ"ל ר"ל דר' יוחנן כרב אשי דמסתמא דברייתא איירי דאין עליו כזית בשר כלל ובהא פליגי ר' ורבנן אבל באין עליו כזית במקום שבירה כו' אפי' ר' מודה דיש בו שבירת עצם ור"ל כרבינא דבאין עליו כזית כלל אפילו רבנן מודו דאין בו שבירת עצם ולא פליגי אלא באין עליו כזית במקום שבירה כו' וסתמא דברייתא איירי אפילו בכה"ג לרבי אבל אי הוה פליגי ר"י ור"ל אליבא דרבנן א"כ במאי פליגי רבנן עליה דר' לר"ל אך מ"ש והא דמסיק אילימא דאין עליו כזית כו' אף על גב דמצי לאוקמא כרבנן כו' הא ליתא לכאורה דלדברי ר"ל פריך ואליביה פריך ר"י שפיר דליכא לאוקמא אפי' כרבנן דהא מודו רבנן באין עליו כזית בשר כלל כדאמר רבינא ויש ליישב כוונת התוספות אסוף קושיית רבי יוחנן דפריך אלא לאו ה"ק אחד עצם שיש עליו כזית בשר במקום כו' דמצי לאוקמא בכה"ג כרבנן אפילו לר"ל ולרבינא ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) ברייתא א'

(i) רבי – כל הראוי לאכילה יש בו משום שבירת עצם שאינו ראוי לאכילה אין בו משום שבירת עצם

(ii) רבנן – מחמירין לאוקים איסור דשבירת עצם אף באופנים דבי' מיקל רבי כדנבאר להלן

(2) הקדמה ב'

(א) ביותר מסתבר אשר אבר מיקרי אינו ראוי לאכילה בגוונא דאין בו כזית כל עיקר

(ב) וביותר מסתבר דאבר מיקרי ראוי לאכילה בגוונא דאין בו כזית במקום זה אבל יש בו כזית במקום אחר

(3) הקדמה ג'

(א) שיטת רב אשי

(i) רבי בברייתא א' דיקא באין בו כזית כלל קאמר דאין בו משום שבירת עצם

(ii) רבנן פליגי עלי' וסבירא דאף באופן זה יש בו משום שבירת עצם

(iii) בגוונא דיש עליו כזית במקום אחר ס"ל רבי ורבנן תרוייהו דיש בו משום שבירת עצם

יש עליו כזית במקום אחר		אין עליו כזית		
רבי	רבנן	רבי	רבנן	
יש בו שבירת עצם	יש בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם	יש בו שבירת עצם	לרב אשי פליגי בדליכא כזית דסתמא דברייתא לרבי דיקא בהא

(4) הקדמה ד'

(א) שיטת רבינא

- (i) רבי בברייתא א' בין באין בו כזית כלל בין ביש עליו כזית במקום אחר קאמר דאין בו משום שבירת עצם
- (ii) ורבנן מודי לרבי באין עליו כזית כלל דאין בו משום שבירת עצם ולא פליגי ארבי אלא ביש עליו כזית במקום אחר דרבנן קאמרי דיש בו משום שבירת עצם

יש עליו כזית במקום אחר		אין עליו כזית		טבלא א'
רבי	רבנן	רבי	רבנן	
יש בו שבירת עצם	יש בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם	יש בו שבירת עצם	לרב אשי פליגי בדליכא כזית דסתמא דברייתא א' לרבי דיקא בהא
אין בו שבירת עצם	יש בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם	לרבינא פליגי בכזית במקום אחר דסתמא דברייתא א' לרבי אף בהא

(5) המשך דגמרא

(א) אין בו כזית במקום זה ויש עליו כזית במקום אחר

(i) ר' יוחנן

(1) יש בו משום שבירת עצם

(ii) ריש לקיש

(1) אין בו משום שבירת עצם

(6) תוספות ד"ה איתמר כמבואר במהרש"א

(א) ר' יוחנן וריש לקיש תרוייהו בשיטת רבי אזלי ברם פליגי אלו רבי בשיטת רב אשי אזל בטבלא א' או בשיטת רבינא אזל

(i) ר' יוחנן קסבר דרבי בשיטת רב אשי אזל דיש בו משום שבירת עצם בדאיכא כזית במקום אחר

(ii) ריש לקיש קסבר דרבי בשיטת רבינא אזל דאין בו משום שבירת עצם בדאיכא כזית במקום אחר

(7) מהרש"א

(א) הקדמה

(i) שים לב דרבינא מיקל ביחס לרב אשי דהרי רבינא אית לי' דרבנן קסברי דבאין עליו כזית כלל אין בו משום שבירת עצם מה שאין כן רב אשי דאית לי' דבאופן זה קסברי רבנן דיש בו משום שבירת עצם

(ב) שאלה

(i) למה לא אזלי תוספות במהלך דטבלא ב' להלן אשר אליבא דרבינא מקילין רבנן אף באופן דיש עליו כזית במקום אחר

(ii) ובמהלך זה יכולנו למימר דר' יוחנן וריש לקיש תרוייהו בשיטת רבנן אזלי ופליגי אלו רבנן בשיטת רב אשי בטבלא ב' אזלי או דרבנן בשיטת רבינא בטבלא ב' אזלי

יש עליו כזית במקום אחר		אין עליו כזית		טבלא ב'
רבי	רבנן	רבי	רבנן	
יש בו שבירת עצם	יש בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם	יש בו שבירת עצם	לרב אשי פליגי בדליכא כזית דסתמא דברייתא לרבי דיקא בהא
אין בו שבירת עצם	יש בו אין בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם	לרבינא

(ג) תשובה

(i) מהלך זה לא יתכן

(ii) דאם כן לרבינא לא פליגי רבי ורבנן כל עיקר

(8) ברייתא ב'

(א) "ועצם לא תשברו בו"

(i) אחד עצם שיש עליו כזית בשר ואחד עצם שאין עליו כזית בשר

(9) המשך דגמרא

(א) קושיית ר' יוחנן לריש לקיש

(i) מהו כוונת ברייתא ב' באמרה "אין עליו כזית בשר"

(ii) לא יתכן דליכא כזית בשר כל עיקר דא"כ פשיטא דאין בו משום שבירת עצם

(ב) מסקנא דר' יוחנן

(i) אלא מוכרח שלא כריש לקיש דמדובר באיכא עליו כזית במקום אחר וקמ"ל די שבו משום שבירת עצם

(10) המשך תוספות

(א) "והא דמסיק [כלומר הא דמקשה] ר' יוחנן אילימא דאין עליו בשר כלל אמאי יש בו משום שבירת עצם – אע"ג דמצי ריש לקיש לאוקומ' כרבנן..."

(ב) כלומר

(i) כשהקשה ר' יוחנן לריש לקיש דלא יתכן אשר ברייתא באין עליו כזית מיירי דבכהאי גוונא מודי כולי עלמא דאין בו משום שבירת עצם

(ii) למה לא השיב ריש לקיש אשר ברייתא כרבנן דרבי סבירא לה

(11) מהרש"א

(א) קשיא לקושיית תוספות

(i) הרי קבענו בטבלאות אשר אף רבנן לרבינא אית להו אשר באין עליו כזית כלל אין בו משום שבירת עצם

(ב) תירוץ לבאר קושיית תוספות

(i) תוספות על **מסקנא** דר' יוחנן נחית דברייתא ב' באית לה כזית במקום אחר מיירי ומילפא דבאופן זה יש בו משום שבירת עצם

(ii) וקאמרי דהוי מצי ריש לקיש לאוקמה לשיטה זו כרבנן בטבלא א' אליבא דרבינא

יש עליו כזית במקום אחר		אין עליו כזית		טבלא א'
רבי	רבנן	רבי	רבנן	
יש בו שבירת עצם	יש בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם	יש בו שבירת עצם	לרב אשי פליגי בדליכא כזית דסתמא דברייתא לרבי דיקא בהא
אין בו שבירת עצם	יש בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם	אין בו שבירת עצם	לרבינא פליגי בכזית במקום אחר דסתמא דברייתא לרבי אף בהא

דף פה.

תד"ה אחד עצם

[דף פה עמוד א] בד"ה אחד עצם שיש כו' הכא מזכיר שאינו פשוט כו' והיכא דאיכא פלוגתא או קאי אקרא כו' עכ"ל ק"ק דהא לאוקמתא דר"ל דלעיל קתני א' עצם שיש עליו כזית בשר מבחוץ ואחד שאין כו' דהיינו הפשוט קודם אף על גב דלא קאי אפלוגתא ולא אקראי ודו"ק:

תד"ה כשהוא אומר

בד"ה כשהוא אומר כו' דלרבא שפירש לעיל בגומרתא כו' א"ש עכ"ל נקטו בדבריהם רבא משום דאיהו קאמר התם הכי וכ"ה בתוספות שם דרבא לטעמיה ע"ש וה"ה דא"ש לאביי דמשום פקע א"א לקיים שניהם מיהו י"ל דדוקא לרבא קאמרי הכא התוספות א"ש דלאביי כיון דאינו בודאי שיפקע אפשר לקיים שניהם מקרי לגבי שבירה גופה ודו"ק:

תד"ה דבני חבורה

בד"ה דבני חבורה כו' משמע איפכא דקאמר כהנים זריזין כו' ותירץ כו' כגון יוצא זריזין בני חבורה יותר מכהנים עכ"ל ק"ק ומאי קושיא דאימא ביוצא בקדשים קלים קמבעי ליה דומיא דפסח דיוצא דידיה שערי ירושלים ובני חבורה דפסח קאמר דזריזין יותר מישראלים אוכלי קדשים קלים אבל בקדשי קדשים דאכלי כהני' ודאי דזריזין הן יותר אפי' מבני חבורה דפסח וכדאמר רי' בהמוצא תפילין ודו"ק:

דף פה:

רש"י ד"ה שערי עזרה

[דף פה עמוד ב] פרש"י בד"ה שערי עזרה כו' בעודו מחוסר כפורים כו' מצורע משתלח חוץ לג' מחנות כו' עכ"ל אין ענין ג' מחנות לכאן דבמחוסר כפורים קמיירי דלא משתלח אלא ממחנה שכינה בין בזב בין במצורע וי"ל דאכתי למה לא נתקדש שער נקנור דהא בנתקדש נמי יכול היה לעמוד המצורע מחוץ לשער ולהכניס בהונותיו תוך השער לתת שם עליו דם אשם וי"ל דתוך השער לא מקרי לפני ה' אלא בעזרה גופה ולכך הוצרך לעמוד בשער להכניס לעזרה ודו"ק:

תד"ה וכן לתפלה

תוס' בד"ה וכן לתפלה כו' ולענין שופר ומגילה נמי לא מצינו לפרש כו' עכ"ל ק"ק דהיאך
ס"ד לפרושי הכי דהא רב וכן לתפלה קאמר ואימא לתפלה ממש קאמר לענין צירוף ומאי
קאמר ופליגא דריב"ל דאיירי בשופר ומגילה וק"ל:

רש"י ד"ה כי אמרה ר' יוחנן

[דף פו עמוד א] בפירש"י בד"ה כי אמרה ר"י כו' בפתוחות להר הבית דגבי שילוח בעל קרי כו' עכ"ל שם בפ' א"ד פרש"י דמילי מילי קתני והיינו לפי מאי דס"ד הכא דר"י בפתוחות לעזרה קאירי דא"א לבעל קרי לבא לפתחה אבל למאי דמסיק הכא דר"י בפתוחות להר הבית קאמר בעל קרי הותר ליכנס בה בעומדת בסופה לצד ירושלים ודו"ק:

(1) גמרא

(א) הוה אמינא דר' יוחנן כמבואר ברש"י ומהרש"א

(i) מחילות פתוחות לעזרה לא נתקדשו

(ב) מסקנא דר' יוחנן

(i) מחילות פתוחות להר הבית לא נתקדשו ומובן דאותן דפתוחות לעזרה נתקדשו

(2) גמרא בפרק אלו דברים

(א) ר' יוחנן

(i) מחילות לא נתקדשו

(ii) בעל קרי משתלח חוץ לב' מחנות כלומר חוץ לעזרה והר הבית

(3) מהרש"א – מהלך רש"י בגמרא דידן שונה מן מהלך רש"י בפרק אלו דברים

(א) רש"י בגמרא דידן

(i) רש"י בגמרא דידן אזל בשיטת המסקנא אשר לר' יוחנן במחילות פתוחות להר הבית משתעי דלא נתקדשו אבל מחילות פתוחות לעזרה נתקדשו

(ii) ולשיטה זו הני ב' מימרות דר' יוחנן בפרק אלו דברים בגוונא חדא אתיא שפיר ואינן מילי מילי דאשמועינן

(1) דאף על גב דבעל קרי משתלח מן הר הבית ועזרה

(2) מחילות פתוחות להר הבית לא נתקדשו ושרי בעל קרי ליכנס בהן דרך פתחים דעומדות על "מצר" בין הר הבית ושאר ירושלים מבלי לעבור בהר הבית כדי להגיע להני פתחים

(3) ומובן דלאחר שנכנס למחילה בהיתר מצי לעבור בתוכה תחת הר הבית והעזרה

(ב) רש"י בפרק אלו דברים

(i) רש"י בפרק אלו דברים אזל בשיטת הוה אמינא אשר לר' יוחנן במחילות פתוחות לעזרה משתעי דלא נתקדשו

(ii) ולשיטה זו מימרא ר' דר' יוחנן במחילות פתוחות לעזרה משתעי והני ב' מימרות דר' יוחנן בפרק אלו מוכרח דלאו בגוונא חדא אתיא ומילי מילי נינהו

(iii) דאלו בגוונא חדא אתיא ולא מילי מילי נינהו נמצא דר' יוחנן אשמועינן

(1) דאף על גב דבעל קרי משתלח מן העזרה ואפילו מן הר הבית

(2) מכל מקום מחילות פתוחות לעזרה לא נתקדשו ושרי בעל קרי ליכנס בהן

(iv) וזאת לא יתכן דהרי להגיע להני פתחים בעזרה יצטרך בעל קרי לעבור בהר הבית דמשתלח מהן

דף פו:

רש"י ד"ה ונפרסה

[דף פו עמוד ב] בד"ה ונפרסה כו' חבורה אחת ואוכלין פסח אחד כו' גומריין אכילתן כו' עכ"ל. לכאורה לפי מה שפירש"י לעיל למ"ד דאינו נאכל בב' חבורות היינו עיקר תחלת אכילתו תהא בחבורה א' כו' אבל גברא אי בעי קאי מהכא כו' קשה לכאורה דהכי נמי הכא כיון דעיקר תחלת אכילה היה בחבורה אחת אמאי נאסריין אח"כ בפריסת מחיצה ביניהם וי"ל דלא דמיא לדלעיל דמעולם גם אחר שאחד מהם הולך ואוכל שם לא נעשה ב' חבורות אלא דההוא גברא אוכל בב' מקומות משא"כ הכא דבמקומן נעשו שתי חבורות ממש ע"י הפריסה ומ"ל מתחלה ב' חבורות או בסוף וק"ל:

(1) ברייתא

(א) שיטת ר' שמעון כמבואר ברש"י

(i) חלק א'

(1) עיקר תחלת אכילתו של קרבן פסח איצטריך שתהא בחבורה אחת אבל גברא שרי לאכול בשתי מקומות

(ii) חלק ב'

(1) במקרה שהיו יושבין בחבורה אחת ונפרסה מחיצה ביניהן ועשאום שתי חבורות אין ממשכיין באכילתן דתרי חבורות הויין

(2) מהרש"א

(א) קשיא לחלק ב'

(i) הרי לר' שמעון לא טעון אלא דתחלת אכילתו תהא בחבורה אחת

(ב) תירוץ

(i) לא אמרה ר' שמעון אלא דשרי לאדם אחד לאכול בין בחבורה זו בין בחבורה אחרת

(ii) אבל לא אמרה לישרי חלוקת חבורה אחת לתרי חלקים

תד"ה ומר סבר

תוס' בד"ה ומ"ס יש אם כו' והא דאמר לעיל המוציא בשר פסח מחבורה כו' אתי אפילו למ"ד כו' עכ"ל. לפי מה שפרש"י לעיל דאיירי בב' חבורות של ב' פסחים ודאי דלק"מ דלמ"ד דנאכל בב' חבורות היינו בפסח אחד אלא דמשמע להו דלעיל נמי בב' חבורות של פסח א' איירי ולמ"ד דאינו נאכל בב' חבורות ה"נ ה"ק דמחבורה לחבורה אסור משום דאינו נאכל בב' חבורות אבל למ"ד דנאכל בב' חבורות אמאי קתני דאסור מחבורה לחבורה דליכא למימר דאיירי דאכל כבר בחבורה ראשונה ואי הוציא והו לחבורה שניה ה"ל אוכל בב' מקומות דא"כ לא הוה למתני מחבורה לחבורה אלא ממקום למקום משום דאינו נאכל בב' מקומות ודו"ק:

(1) ברייתא

(א) ר' יהודה

(i) פסח אחד נאכלת בב' חבורות

(ii) אסור לאדם אחד לאכול בב' מקומות

(2) ברייתא ב' דף פה.

(א) המוציא בשר בפסח מחבורה לחבורה עובר בלא תעשה

(3) רש"י

(א) ברייתא ב' משתעי בב' חבורות אשר כל אחת הקריבה קרבן פסח אחד

(ב) ומצי אתיא אפילו לר' יהודה דהגם דלר' יהודה פסח אחד נאכל בב' חבורות מ"מ ב' חבורות שהביאו כל אחד פסח שלה אסורין להוציא בשר מקרבן שלהן לחבורה האחרת

(4) תוספות

(א) ברייתא ב' משתעי בב' חבורות דעשו פסח חדא לתרויהו ולהכי מקשי תוספות דלא מצי אתיא כו' יהודה

(ב) תירוץ של תוספות אינה מענייננו

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי לא מתרצי דהיינו טעמא דאסור אפילו לר' יהודה משום דמדובר באדם אחד שכבר אכל בחבורה ראשונה ועכשיו שהוציאו לפסח לחבורה ב' הרי הוא אוכל בב' מקומות דאסור לר' יהודה

(ב) תירוץ

(i) א"כ לא הוה לברייתא למיתני מחבורה לחבורה אלא ממקום למקום דהיא נקודת החיוב

הדרן עלך כיצד צולין